

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

РІК ВИДАННЯ • JAHRGANG 72

ГРУДЕНЬ • DEZEMBER 2020 • Nr. 24 (3052)

ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

НЕПОРОЧНЕ ЗАЧАТТЯ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ

22 грудня Церква святкує свято Непорочного Зачаття Пресвятої Діви Марії. Це свято особливо наголошує на силі молитви. Адже святі Йоаким і Анна, будучи в поважному віці не втрачали надію і молилися до Бога, щоби він дарував їм дитину. Про духовне значення цього свята, і про те, як молитися подружжям, які не мають дітей, розповідає владика Венедикт Алексійчук.

◀ Олександр Антонюк, «Марія»

[Не змарнуймо цього часу!](#) **Стор. 3**

[55 років після взаємного зняття католицько-православних анафем](#) **Стор. 3**

[Бамберг. Емігрувати в Україну](#) **Стор. 5**

[Короткі](#) **Стор. 5**

[Папа проголошує «Рік святого Йосифа»](#) **Стор. 8**

[Відпусти з нагоди Року святого Йосифа](#) **Стор. 10**

[Притча про близнят](#) **Стор. 11**

[Саша Бакланова](#) **Стор. 11**

[Неділя святих праотців](#) **Стор. 12**

[Петро Порошенко – найважчі дні президенства](#) **Стор. 14**

[Ступити на дорогу братерства \(5\)](#) **Стор. 15**

[Кардинал Пелл: «Мій час, проведений у в'язниці»](#) **Стор. 16**

[Після кожної революції український народ зростає у своїй гідності. Але це ще не стеля](#) **Стор. 18**

[Вертеп на Площі святого Петра](#) **Стор. 23**

►► Слава Ісусу Христу! Чому Йоакиму і Анні Господь подарував таку дитину?

Владика Венедикт: Ми не знаємо, чому Бог дарував їм цю дитину, бо лише Бог може відповісти чому. Але дивлячись в постаті Йоакима і Анни, ми бачимо, що вони пройшли непросте життя. З однієї сторони їхня побожність, їхня святість, їхня ревність Богові, була знана всім особам, які їх оточували. З іншої сторони – в них не було дитини. А в тому часі, що тепер далеко від нашої свідомості, ментальності, ненародження дитини, це було як брак Божого благословення. Тоді було так: чим більше дітей в родині, тим більше вважалося, що Бог благословить цю родину, а коли нема дітей, значить, Бог не благословить. Тому для всіх було питання: як, з однієї сторони, така побожність, святість тих людей, а з іншої сторони – дитина не народжувалася.

Але вони не переставали уповати, довіряти і молитися Богові, вони поклалися на Бога. Вони були свідомі того, що Бог провадить їхнім життям, і, коли потрібно, Бог дасть їм дитину. Ми бачимо – через цю ревність, уповання на діяння Бога, зачалась, а потім народилась Пресвята Богородиця.

Це великий приклад для життя кожного з нас. Часто, по-людськи, годі зрозуміти логіку всього, що відбувається в нашому житті: певних проблем, певних труднощів, певних невдач, певних падінь, певних не вирішених ситуацій. Треба не переставати уповати на Господа. І так як Господь, в тій ситуації з Йоакимом і Анною, сотворив велике чудо, що зачалась Пресвята Богородиця в лоні Анни – так і в нашому житті: Бог творив чудеса і може творити чудеса і даліше.

Так, як по вірі Йоакима і Анни сталося це чудо, так і по нашій вірі Бог дає, щоб ті чуда знов й знов діялись.

►► Що означає богословський термін «непорочне зачаття Марії»?

Владика Венедикт: Коли дивитися на почитання Пресвятої Богородиці, ми не знаходимо ніде в Євангелії багато епізодів. Навіть цей епізод про зачаття, про непорочне зачаття, в Євангелії ніде нічого не написано. Однак, коли дивитися в історію Церкви, ми бачимо, що почитання Богородиці дуже швидко розвинулось. Коли ми говоримо про саме це зачаття Пресвятої Богородиці св. Анною, воно знане вже з V століття. В типіконі св. Сави ми знаходимо розповіді про це. У VIII столітті з'являється чудесний канон Андрея Критського, який оспівує це свято, ми його маємо в наших мінеях і ми його співаємо, читаємо в часі цього величного свята.

В IX столітті це свято стає знаним по всьому Сходу. Але в X-XI столітті це свято переходить на Захід, бачимо, це значно пізніше. Західні християни, найперше в Англії, почали почитати це свято.

Але коли ми дивимось на Схід, там більше зверталася увага на сам факт як могла зачатися Пресвята Богородиця в Йоакима і Анни, які були старші віком. Західний світ почав дискусії провадити над самим фактом зачаття. Богослови ділилися: одні говорили, що вона була зачата в якийсь особливий спосіб, інші богослови говорили про непорочне зачаття. Ці дискусії тривали дуже й дуже довго, аж до XIX століття. Край тим дискусіям положив папа Пій IX, коли в 1854 році проголосив догму про непорочне зачаття.

Продовження на 2 стор. ▼

НЕПОРОЧНЕ ЗАЧАТТЯ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ

▼ Продовження. Початок на 1 стор.

►► Чи всі Церкви святкують оце свято?

Владика Венедикт: Святкують Греко-Католицька Церква, Римо-Католицька і Православна Церкви.

►► В давнину, коли жили святі Йоаким і Анна, безплідні подружжя вважалися безславними, позбавленими Божої ласки. Чи так є насправді?

Владика Венедикт: Ні, не можна. Те, що я казав – у давнину це була свідомість людей, це не було реальне, люди мали собі таку свідомість, що Бог чимось покарав цю родину чи не благословив. Подружжя самі в собі є благословенними, коли одружуються чоловік і жінка. Діти, народження дітей, це вже що Бог дає цьому подружжю як дар. Тому дуже різно буває в різних випадках, коли говоримо про неплідність подружжя. Буває, що Бог дає випробування, випробування таке... Тобто, чи ми довіряємося Богу.

Коли Бог деколи не дає дітей – це Божа воля. Коли Бог дає дітей – також Божа воля. Тому, чи Бог дає дітей багато, чи не дає, це завжди важливо прийняти, бо одне і друге, це дар від Бога

Я знаю приклад життя одного з наших священнослужителів. Це подружжя довгий час не мало дітей, але були людьми віруючими і вирішили: ну, добре, ми молимося, довіряємося Богу, але ми готові всиновити собі дитину. І вони всиновили дитину. Після цього в них народилося багато-багато своїх дітей. Я знаю інші такі випадки, коли батьки, які не мали дітей, всиновлювали дитину і тоді Бог посилав своїх дітей. Частіше Бог за якийсь час дає, що починається дитина.

Бувають випадки також, що може й не народитися дитина, ми не знаємо. Пригадую собі одну розповідь, як одна мама молилася, бо помирав син. Вона казала: «Боже, поверни життя синові. Я хочу, щоб він жив». Тоді відбулося уві сні явлення Бога, і Бог показав все життя того сина, яке мало скластися, що коли він одужає, стане здоровий, потім відійде від християнства, від Церкви, стане розбійником, почне вбивати людей. Мама проснулася, каже: «Якщо таке його майбутнє, краще хай він не одужає». І ми не знаємо, що є краще. Ми може також чули прикрі такі слова батьків, які не до кінця мило повторяли, але ми чули, мама казала: «Краще я б тебе не народила».

Вертаючись до цього, коли Бог деколи не дає дітей – це також Божа воля. Коли Бог дає дітей – також Божа воля. Тому, чи Бог дає дітей багато, чи не дає, це завжди важливо прийняти, бо одне і друге, це дар від Бога.

►► Наука пропонує нам альтернативу безпліддю – штучне запліднення. Чи можна до цього вдаватися?

Владика Венедикт: Церква завжди вірить Богові. Ми свідомі, що Бог провадить наше життя. Звичайно, експериментувати можна дуже багато. Можна, щоб діти зачиналися в пробірці чи десь інде. Але це питання

дуже великої моральності. Як дитина зачинається в пробірці, декілька дітей так зачалось, і вони всі в лоно мами не попадають. Що то є? Це живе життя, яке зачатє, воно тоді вбивається, гине.

Друга річ, зачаття дитини це є те, що починається в стосунках любові чоловіка і жінки. Ми б не хотіли, щоб нас зачали в якійсь лабораторії, чи в якомусь інкубаторі виростили. Людина, цей феномен людини (ми може бачимо тільки зовнішні наслідки), він є то, що людина потребує цього середовища, найперше батька і матері, в якому виростає, а потім середовища людського.

Ми бачимо, коли дитина виросла без батьків, цей феномен дітей без батьків, як вони є позбавлені батьківської любові. Ми знаємо цей феномен Мауглі, де людина є вихована без людського оточення. Песик народжується песиком, він не потребує оточення. Чи котик, він народився і виростає котиком. Людина потребує оточення. Людина потребує оточення людського, тих стосунків любові від самого початку. Бо це є, так як ми кажемо, зачаток життя, початок, добре ми кажемо – народження. Дитина побачила світ, виходить з лона матері, але зачаття дитини відбувається в стосунках любові мами і тата. Вважаю, це є дуже важливе.

Бог керує життям. Ми не можемо більше бути, чи краще знати як поступити. А наступна річ – ми ще не знаємо, ще не пройшли покоління тих дітей, які зачаті в такий спосіб, який тепер запропонують. Як складеться їх життя? Як складеться їх свідомість? Я вважаю, це дуже ризикована і небезпечна справа. Краще довіритись Богові, Бог попровадить якнайкраще.

►► Владико, що ви порадите подружжям, які ще не мають дітей? Чи їм варто всиновлювати дитину, молитися особливі набоженства, їздити на прощі?

Владика Венедикт: Сказав би, одне, друге, і третє, і п'яте – все треба робити. Якщо людина має відвагу всиновити дитину, я б сказав – роби це. Це взаємне обдарування любов'ю. З однієї сторони, вони обдарують ту дитину любов'ю, яка живе без любові, виховується без родинного середовища, з іншої сторони – ця дитина обдарує їх любов'ю і принесе цю радість в їхню родину.

Коли вони десь не мають відваги, впевненості, чогось іншого, тоді можуть молитися приватно, двоє разом, приходити і просити про благословення і священника над ними, щоби Бог благословив зачаття дитини. Знаю також приклад родин, які не мали дітей, але приходили до монастиря, багато хто з монахів молилися над цими подружжями, і вони потім народили дітей. І це по молитві їхній.

Або коли вони будуть їздити десь по прощах, чи їздити по якихось інших місцях. Та чи інша річ – треба робити що можна по-людськи, чесно перед Богом в правді, і довірятися Богові. Довірятися Богові, поклатись на нього, і робити що в наших спроможностях, і Бог неминуче дасть, бо Бог – любов, Бог любить кожного з нас, і все, що він дає, плідність чи безплідність – все дає заради любові до нас.

Запитання ставила Руслана Ткаченко, «Живе телебачення».

Текст із відеозапису на каналі YouTube. Підготував А.Ф.

НЕ ЗМАРНУЙМО ЦЬОГО ЧАСУ!

Сьогодні ми робимо крок до Різдва Христового, який називається «Час». Євангелист Матей у 25 розділі подає притчу про десять дів. Одні мали лампи та олію до них, а інші мали лише лампи і забули взяти олію. Коли ж пішли купляти олію, то прийшов Жених; і замкнулися двері. Ісус у притчі називає їх мудрими та нерозумними дівами. Але ця притча має цікаве закінчення: «Чувайте, отже, бо не знаєте ні дня, ні години...».

У 2016 році вийшла книга Бронні Вер, медсестри з Австралії, під назвою «П'ять найкращих жалів за помираючими». Саме вона записувала свідчення людей перед смертю. І всі вони, наче в один голос, говорили: «Шкода, що я витратив дорогоцінний час, жив чужим життям, багато працював, не мав достатньо часу для своєї родини та гнався за успіхом. Як шкода!».

Ми маємо у житті надзвичайно великий скарб, який, можливо, до кінця і не розуміємо. Це скарб, за який багато людей віддали б цілі свої статки. Хтось волів би отримати хоча б малу частку цього скарбу, щоб комусь сказати «Дякую» чи «Пробач». Хтось хотів би отримати хоча б частинку цього скарбу, щоб більше бути зі своєю сім'єю, чоловіком, дружиною чи дітьми. Багато хто хотів би його отримати, щоб піти до Святого Таїнства Сповіді та змінити своє життя. І цим скар-

бом ми називаємо Час, над яким ніхто не має влади.

На жаль, люди усвідомлюють це лише перед смертю, розуміючи, що вже нічого не можна змінити. Бог дає всім цей скарб, і дає його однаково для всіх. Кожен із нас отримав однаково кількість годин впродовж дня чи тижня: 1440 хвилин у день та 168 годин у тиждень. Кожного ранку у нас є 86 400 секунд для того, щоб їх інвестувати у щось добре. Не змарнуймо цього часу!

Ми розпочали час посту, у якому очікуємо на прихід Христа. Для цього Бог нам дає 40 днів, щоб приготувати свій «власний вертеп», яким є наша душа, щоб там народився Бог. Отож, проживімо ці дні, як мудрі діви, щоб із запаленими свічками віри зустріти прихід Христа.

† Миколай Бичок, єпарх Мельбурнський.
Подано за: Синод Єпископів УГКЦ

ХТ

55 РОКІВ ПІСЛЯ ВЗАЄМНОГО ЗНЯТТЯ КАТОЛИЦЬКО-ПРАВОСЛАВНИХ АНАФЕМ

7 грудня 1965 року папа Павло VI та патріарх Афінагор I підписали Спільну декларацію про зняття взаємних анафем 1054 року.

На тему причин розділення між Церквою Сходу та Заходу написано вже багато текстів. Історики стверджують, що майже тисяча років тому на це вплинула ціла низка причин: політичних (розділення Римської імперії), богословських (суперечка про походження Святого Духа), культурних (різна ментальність та різні мови).

На жаль, у 1054 році відбулася так звана «схизма Керулярія», яка, як виявилось згодом, стала початком великого розділення, ворожості та звинувачень. У той час до Константинополя прибули легати папи Леона IX з кардиналом Гумбертом на чолі. Метою приїзду делегації була спроба вирішення проблеми закриття латинських храмів патріархом Керулярієм. Але замість зцілення та єдності прийшло розділення, взаємне накладання екскомунік (відлучення від Церкви) та майже тисяча років ворожості.

Нову надію на майбутній діалог принесла зустріч папи Павла VI та патріарха Афінагора I на Оливній горі в Єрусалимі у січні 1964 року. Споглядаючи братерські обійми папи та патріарха, можна було зауважити початок руйнування стін ворожості між християнами Сходу та Заходу та відкривання нових шляхів

для розбудови діалогу. Тоді ж спеціально створена двостороння комісія розпочала роботу над можливістю відкликання екскомунік 1054 року.

Вже наступного року, 7 грудня 1965 року, у день пам'яті св. Амвросія Медіоланського, спільного святого православних і Римо-Католицької Церков, відбулося підписання Спільної декларації про зняття взаємних анафем 1054 року між Римом і Царгородом.

Урочистим проголошенням документу в соборі Святого Георгія в Константинополі та в соборі Святого Петра в Римі, перед початком останнього публічного засідання Другого Ватиканського Собору, було започатковано «діалог любові» між Церквами Риму та Константинополя.

Продовження на 4 стор. ▾

Повернутися на 1 стор. ▲

55 РОКІВ ПІСЛЯ ВЗАЄМНОГО ЗНЯТТЯ КАТОЛИЦЬКО-ПРАВОСЛАВНИХ АНАФЕМ

▼ Продовження. Початок на 3 стор.

Слова Спільної декларації підтверджують, що накладання екскомунік спричинило наслідки, які не були у планах двох Церков на початку ХІ століття. Тому рівно 55 років тому папа Павло VI і патріарх Афінагор I за спільною згодою заявили, що вони «шкодують про образливі слова, необґрунтовані докори й осудливі жести, які з обох боків надали забарвлення прикрим подіям тих часів», як також вони «шкодують і бажають вилючити з пам'яті акти відлучення, згадка про які донині стоїть на перешкоді до зближення в душі любові».

Папа і патріарх були свідомі, що цей жест справедливості й взаємного прощення не є достатнім для того, щоб завершити як старі, так і недавні розбіжності між Церквами. Однак завдяки діянню Святого Духа ці розбіжності, на їхнє переконання, можуть бути подолані завдяки очищенню сердець та взаємній братній любові.

У 1967 році папа Павло VI відвідав Вселенського патріарха Афінагора в Царгороді (Стамбул). Це був перший візит єпископа Риму до Константинополя від часів папи Константина I (708–715). Декілька місяців пізніше патріарх Афінагор відвідав у Римі папу Павла VI. На спільному богослужінні в соборі Святого Петра було промовлено велику молитву покаяння і прощення. Тоді також з'явилася

думка розпочати спільний екуменічний діалог, «щоби йти до спільної євхаристії, поділяючи почуття Господа, що мив ноги своїм апостолам» – як про це сказав патріарх Афінагор.

До сьогодні цей діалог любові між предстоятелями двох Церков наповнений різними позитивними ініціативами, зустрічами та документами. Коли читаємо численні декларації, листи та виголошені доповіді, складається враження, що після багатьох сотень років «холодної війни» з'явилися паростки правдивого братерства та відчуття єдності. Це сприяло поглибленню діалогу та початку роботи Змішаної комісії з богословського діалогу між Римо-Католицькою Церквою та помісними Православними Церквами.

55 років тому завдяки мужності та сміливості папи Павла VI та патріарха Афінагора I сталася надзвичайно важлива подія для кожного християнина. Те, що століття тому здавалося цілком неможливим, сьогодні стає реальністю, хоча перспектива повної євхаристійної єдності в єдиній Церкві Христовій ще потребує більше часу і спільної праці.

**о. д-р Ігор Шабан,
голова Комісії УГКЦ з міжконфесійних
і міжрелігійних відносин.
Подано за: ІР УГКЦ**

РЕПОРТАЖ **БАМБЕРГ. МІГРУВАТИ В УКРАЇНУ**

Отець Богдан Пушкар протягом 20 років опікувався греко-католицькою парафією св. Миколая, що стала центром об'єднання українців у баварському місті Бамберг у Німеччині. Його родина постраждала від операції «Вісла». Богдан народився в Польщі, а згодом переїхав до Німеччини, де завершив навчання у духовній семінарії. Починаючи ще з 1990-х років, отець Богдан збирав по всій Німеччині гуманітарну допомогу для України, передавав обладнання в українські лікарні, навчальні заклади та з 2014 року – у зону бойових дій. А нещодавно вирішив повернутися на свою історичну батьківщину – переїхати до України.

Коли я приїхав до Німеччини, у мене таке склалося враження, що всі ресурси діаспори були зав'язані на це, щоб зберегти максимально культуру і ідентичність народу.

Матраци, це дефіцит, абсолютний дефіцит, може навіть більше як лікарняні ліжка. Тому я на кожен поклик, якщо мені повідомлять, що є щось забрати, просто їду туди і забираю.

Можуть давати ліжка, можуть давати УЗД-апарати, можуть давати рентгенапарати, цілі операційні зали, операційні столи. Як тільки почалася війна, ми обладнали в Бахмуті місцеву лікарню, там 350 ліжок, то, здається, 118 ліжок приїхало від нас.

В перших роках, 2016, 2017, 2018 рік, більшість гуманітарної допомоги йшла на передову чи близько передової – у ті військові госпіталі, ті лікарні там поблизу, ну а вже тепер іде в райони України.

Я – українець, який народився в теперішній Польщі, а вірніше в Східній Пруссії, в селі Генриково. Мої батьки родом з села Вербиця, воно було розташоване над річкою Солокією. В рамках акції «Вісла» моїх дідів і батьків вигнали з тих земель в худоб'ячих вагонах, переселили їх на понімецькі землі. Коли звідтам вигнали німців, там залишилися порожні місця і вони їх туди переселили.

Наш [церковний] комплекс. В певний період тут одночасно вантажили три фури. Одна сюди заїжджала, друга стояла тут, а третя звідтам заїжджала. А тут, бачите, храм.

Питання ідентичності ніколи не стояло: хто я такий і що я тут роблю. Коли мене в сучасній Україні пробують називати поляком, мені це образливо, бо я ніколи поляком не був. Я того польського громадянства ніколи не просив, воно мені було нав'язане.

Продовження на 6 стор. ▼

УКРАЇНСЬКЕ РІЗДВО НА БАВАРСЬКОМУ РАДІО

**06 січня 2021 року
в ефірі другого
Баварського Радіо
о 20:45**

буде транслюватися щорічна
різдвяна радіопередача
«Українське Різдво»
зі святковим привітанням
**Апостольського екзарха
для українців-католиків
в Німеччині та Скандинавії
владика ПЕТРА КРИКА.** (А.Ф.)

ВАТИКАН: СТАРТУЄ ПРОГРАМА ВАКЦИНАЦІЇ ПРОТИ COVID-19

Вже протягом перших місяців наступного року у Ватикані буде можливість зробити щеплення від Covid-19. Програма, започаткована Фондом Медичної Допомоги та Дирекцією охорони здоров'я та гігієни Губернаторства, поширюється на громадян, працівників та їхніх родичів, що мають медичне покриття від Фонду. На даний час не радиться щеплення неповнолітніх, хіба що у випадку деяких хронічних захворювань, оцінюючи кожен випадок окремо. Керівники установ і дикастерій запрошені посилювати чутливість серед підлеглих щодо того, що щеплення потрібне не лише для захисту особистого здоров'я, але й ближніх. Відповідаючи на запитання про те, яку саме вакцину обрано, Андреа Арканджелі – очільник відомства, відповідального за охорону здоров'я у Ватикані, зазначив, що вирішено розпочати з вакцини, розробленої компанією «Pfizer». Чи ці вакцини є безпечними, беручи до уваги поспіх у їх розробці? Андреа Арканджелі відповів, що існування побоювань щодо препаратів, розроблених за такий короткий відрізок часу, можна зрозуміти. Однак, були проведені дуже суворі випробування щодо безпечності. «Крім того, потрібно пам'ятати, – додав він, – що всі щеплення можуть викликати побічні ефекти, що, загалом, обмежуються локальними реакціями, як біль і напухання місця введення. В деяких випадках може проявитися гарячка та біль голови. (Новини Ватикану)

БАМБЕРГІ. ЕМІГРУВАТИ В УКРАЇНУ

▼ Продовження. Початок на 5 стор.

Місце, звідки походить мій рід, завжди було заселене українцями. Українців вигнали, але це не означає, що маю поміняти собі ідентичність і національну приналежність.

Після закінчення середньої школи, я один рік працював на заводі, який виробляє покриття для автомобілів, тепер він належить до концерну Мішелін. Пізніше поступив в духовну семінарію в Любліні. В мене стався такий конфлікт з тодішнім опікуном студентів богослов'я, і мені «сильно рекомендували», щоб я шукав собі долі десь закордоном.

Коли почалася війна, і почали посилати наші транспорти, то вони всі були спрямовані на схід [України], в зону АТО. Ось ці печі, то вже залишки тільки. Ми їх передавали в зону АТО для бліндажів, для армії, щоб можна було обігріти, воно вже чавунне, воно набагато більше витримує.

Якщо клініка списала, скажімо, партію ліжок. Вони абсолютно придатні для подальшого вжитку. Бажаючих отримати таку допомогу є дуже багато, є от Румунія, є всі балканські країни. Тут спрацьовує оперативність. Вам написали мейл, чи подзвонили, і ви маєте того ж дня, чи наступного дня написати мейла: добре, я забираю, тоді-то я можу забрати. Там тижнями чи місяцями ніхто не буде чекати.

Ми звозили сюди ту медичну техніку, всю ту гуманітарну допомогу, фура сюди заїжджала і наші волонтери збиралися на акцію і ми вантажили ті речі. Те, що видно, це вже залишки. Якщо це вміщається в мого буса і причеп – я відвожу це в Україну, моя акція закінчується.

В мене є певні пріоритети. Можна було б думати, що я, як священник, мав би в першу чергу допомагати церковним структурам, але в мене до цього великі претензії. Я не хочу допомагати Церкві, щоб вона багатіла, в мене на першому місці стоїть допомога армії, тільки армії, бо не буде армії – не буде України.

Мені дуже боляче, коли українці із зневагою ставляться до всього українського. «А в нас то таке...» То тільки в Україні може таке бути. В тих західних суспільствах далеко не все таке золоте як воно світиться. Суспільство так само має свої проблеми.

Їдемо зараз забирати випічку, яку нам передає одна з бамберзьких пекарень. Ми це започаткували, коли почалася «корона». Багато наших студентів втратило можливість підзаробітку, стояло питання виживання: як їм вижити. З однієї сторони ми збирали для них кошти, щоб було чим оплатити гуртожиток чи якусь кімнату, а з другої сторони звернулися до пекарень, чи можуть вони віддавати нам випічку, яка їм на кінець дня залишається непроданою. Одна з пекарень надала нам можливість тричі на тиждень забирати їхню випічку.

Я не вважаю себе асимільованим. Вважаю, що я зберіг свою ідентичність. В мене є нормальні, адекватні відносини з місцевими людьми, громадянами Німеччини. Ми, як українці, повинні бути послами української культури, українських інтересів в тій же Німеччині, поважаючи, респектуючи закони, культуру, звичаї цього народу, серед якого ми живемо.

▼ Продовження на 7 стор.

ГРЕКО-КАТОЛИКИ ЄДИНІ ПРАКТИКУЮТЬ ІНТЕРНЕТ-ЛІТУРГІЇ НА КАРАНТИНІ

Дві третини українців (63%) не брали участі у релігійних літургіях в онлайн-режимі, котрі почали масово транслювати в Україні після запровадження карантинних обмежень. Кожен четвертий (24%) назвав для себе таку практику недопустимою (найвища частка – серед УПЦ МП).

І лише 12,9% українців розповіли, що стежили за літургією в діжитал-режимі (найвища частка – УГКЦ). Найвища частка вірян, котрі мали досвід участі в онлайн-літургії, зосереджена у західному регіоні (39,4%), у центрі та на півдні – по 5%, на сході – 4%. Віряни УГКЦ є найбільш відкритими до інтернет-технологій у релігійних практиках – у дистанційних відправах брало участь 55,7% прихожан. В ПЦУ – 14,4%, в УПЦ МП – 8%. Лише 5,2% греко-католиків вважають практику інтернет-богослужіння неприпустимою для себе. В ПЦУ таких 16,8%, а в УПЦ МП – 22,6%. При тім половина вірних, котрі стверджують про свою участь у літургіях, зізналися, що ходять до церков лише на свята – 47,2%; раз на тиждень – 22,4%, раз на місяць – 18,4%. Найбільш послідовні у відвіданні церкви греко-католики – 47,6% іде до церкви раз на тиждень. Про це йдеться в результатах соціологічного опитування, проведеного Центром Разумкова у жовтні. (Збруч)

КАПЕЛАНИ В УКРАЇНСЬКІЙ АРМІЇ

У Збройних силах України за штатом введено близько 130 посад військових священників (капеланів), із них укомплектовано – понад 90. За інформацією наданою Центром

морально-психологічного забезпечення ЗСУ, капелани представляють релігійні організації таким чином:

- (1) Православна Церква України – 59;
- (2) Українська Греко-Католицька Церква – 20;
- (3) Українська євангельська Церква – 6;
- (4) Церква «Скинія» – 4;
- (5) Українська Православна Церква (Московський Патріархат) – 1.

«Скинія» позиціонується як одна з Церков християн віри євангельської. (Новинарня)

СПІЛЬНОТИ УГКЦ НА ТЕРИТОРІЇ ЛІСАБОНСЬКОГО ПАТРІАРХАТУ ПЕРЕХОДЯТЬ НА ГРИГОРІАНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

Перехід на григоріанський календар відбудеться 25 грудня у спільнотах УГКЦ, які засновані і здійснюють своє служіння на території Лісабонського патріархату. Про це повідомив о. Микола Ярема, ЧСВВ (Португалія) на своїй сторінці в Фейсбуці.

«25 грудня 2020 року у спільнотах УГКЦ, які засновані і здійснюють своє служіння на території Лісабонського патріархату: Лісабон, Сінтра, Кашкайш, Аленкер, Калдаш да Райня – відбудеться перехід на григоріанський календар». Як зазначається, 24 грудня відзначать Святвечір, а 25 грудня офіційно розпочнеться церковне та літургійне життя за григоріанським календарем святкуванням Різдва. Від цього дня і надалі дні церковного календаря і свята, які на них припадають, посунуться на 13 днів назад, зауважується в оголошенні. (Укрінформ)

БАМБЕРГ. ЕМІГРУВАТИ В УКРАЇНУ

▼ Продовження. Початок на 5 стор.

Будучи священником я 10 років працював на будівництві. Будучи священником мене були посилали десь на якусь заміну, щось робити. Щойно в 2000 році мені дано можливість прийти тут на парафію в Бамберзі.

Ідемо на шашлик. Це спеціальний парафіальний шашлик, який вже традиційно виготовляється з нагоди наших гуманітарних транспортів. Доля застала, треба було людей кормити, а відтак – треба було навчитися це робити. Якщо вкладеш трошки серця до всього, що робиш, то воно й *получається*. Приходили волонтери, щоб допомогти вантажити транспорти, треба було приготувати щось, я тоді борщ варив – 40 до 60 літрів. І все з'їдали.

Я так тепер з перспективи часу вважаю, що цей мій вибір був правильний. Не будучи священником, я б не зміг себе так реалізувати, як це можу робити тепер. Хоч я вже в житті багато чим займався, багато чого доводилося робити, але якраз це дає мені почуття насиченості, наснаги, виповнення того покликання, до якого я був покликаний, що я маю виконувати.

3 ПРОПОВІДІ ДО ВІРНИХ У ЦЕРКВІ

Справа мого повернення в Україну просунулася на вирішальний крок вперед. Минулого тижня мені вдалося подати заяву на еміграцію в Україну і вона була прийнята. Отже, план дій є такий, що з 1 вересня сюди на півставки приходять о. Андрій Хімчук, який має мене замінити пізніше на парафії. Я напишу заяву про зречення зі всіх прав, як парох, щоб о. Андрій міг вступити як повноцінний парох і ваш душпастир на моє місце. За вашу всебічну підтримку я вам дуже вдячний і дай Боже, щоб такою, як моя отут громада, яку я вважаю своєю, парафіальну спільноту, я б собі бажав, щоб вся Україна така стала, така дружня, взаємно допомагала собі. Надіємося, що ми дочекаємо того часу, щоб воно відбулося і в Україні.

* * *

У всіх своїх прєктах я бачив себе як частинку одного цілого. Отже, до мене хтось десь трудився, це є моя частинка, після мене мають прийти люди і ввійти в мою роботу. Мені вдалося, ну, я думаю мені вдалося це зробити, щоб не все було зав'язане тільки на священникові. Мені вдалося знайти однодумців, тих молодих людей, які змогли виконувати роботу так суспільну, і політичну, і церковну, соціальну без того, щоб треба їх там було штовхати. Я дуже цим пишаюся. Це моє найбільше надбання, я так вважаю.

Текст, на основі відеорепортажу видання «Українер», підготував Роман Крик

ТЕТЯНІ ЧОРНОВОЛ ВРУЧИЛИ ОБВИНУВАННЯ У ВБИВСТВІ В ЧАСИ МАЙДАНУ

ДБР офіційно звинуватило Чорновол в умисному вбивстві під час Революції гідності. Це не лише юридичний прецедент, після якого подібні звинувачення можна буде вручити будь-якому учаснику Революції гідності,

це – частина системного переписування Зеленським історії Революції гідності по лекалам Кремля. Цю історію в Кремлі бачать як «початок» «громадянської війни», де «з обох боків» українці вбивали одне одного. І, звісно, війна на сході України, відповідно до цієї фальсифікації, є не результатом російської агресії, а продовженням «громадянської війни» на Майдані. Тепер у російських гебелівців і лаврових з'явився ще один юридичний «аргумент». Адже юридичне підтвердження «злочинних дій» майданівців тепер підготували вже українські слідчі та «на 100 % свої» Зеленському прокурору. Додам лише, що беркутівців, причетних до розстрілів на Майдані, Зеленський відпустив до Росії на вимогу Кремля. (Сергій Таран, з Фейсбуку)

ГААГА БУДЕ РОЗСЛІДУВАТИ СПРАВИ ЩОДО УКРАЇНИ

Є підстави для початку офіційного розслідування. Міжнародний кримінальний суд у Гаазі розпочне процес щодо військових злочинів, скоєних проти України та спрямованих проти людяності на українському Донбасі та в

Криму. Прокурорка Фату Бенсуда повідомила, що її Канцелярія дійшла висновку: низка дій, скоєних щодо України, це військові злочини та злочини проти людяності і перебувають в межах юрисдикції Міжнародного кримінального суду. Надалі суд має звернутися до суддів Палати попереднього провадження суду, аби ті дозволили розслідування. Бенсуда додала, що розраховує на підтримку України. Закликала до співпраці й Росію, як сторони конфлікту. На заяві з Гааги відреагував і очільник МЗС Дмитро Кулеба. У соцмережах зауважив, що до суду офіційний Київ звернувся ще у 2015 році, а останнє рішення назвав «історичним». (5 Канал)

«УКУ ТЯГНЕ ЗА СОБОЮ ВЕЛИЧЕЗНІ КОРАБЛІ»

Президент УКУ, Архієпископ і митрополит Філадельфійський владика Борис Гудзяк до гостей Київського благодійного бенкету на підтримку УКУ: «Такого року як цей у свідомості людства ще ніколи не було. Хочу повідомити,

що я не здаюся перед викликами і знаю, що не здається і ви! Товариство, яке бере участь у київських бенкетах УКУ, складається зі справді моральних ідейних провідників України і широкого глобального українства. [...] Український католицький університет складає лише 2% львівського університетського простору, але сьогодні наш маленький університет світиться, напружується, намагається творити нове, усміхається. Він став буксиром, що тягне за собою величезні кораблі. Маленький університет стимулює вищу освіту України, він став каталізатором у сфері навчання та корпоративної культури. Важливо бачити таких каталізаторів і буксирів, і в них інвестувати. [...] Цей рік є роком викликів і великих змін. Але ми приречені до оптимізму, маємо дивитися вперед і вгору». (УКУ)

ПАПА ПРОГОЛОШУЄ «РІК СВЯТОГО ЙОСИФА»

У своєму Апостольському листі «*Patris corde – Із серцем Батька*», Папа Франциск спогадує 150-річчя проголошення святого Йосифа Обручника покровителем вселенської Церкви. З цієї нагоди від 8 грудня цього року до 8 грудня 2021 відзначатиметься «Рік святого Йосифа».

Статуя святого Йосифа на робочому столі Папи Франциска.

Улюблений батько, батько в лагідності, слухняності та гостинності; батько працьовитий, з креативною мужністю, завжди в тіні – цими словами Папа Франциск описує у ніжній та зворушливій формі постать святого Йосифа в Апостольському листі *Patris corde*, опублікованому у вівторок, 8 грудня 2020 р., з нагоди 150-ї річниці проголошення Обручника Діви Марії покровителем вселенської Церкви. Це рішення затвердив блаженний Пій IX декретом *Quemadmodum Deus*, підписаним 8 грудня 1870 року. Для відзначення цієї річниці Святіший Отець проголосив особливий Рік, присвячений опікунові Ісуса, що триватиме від 8 грудня 2020 р. до 8 грудня 2021 року.

Апостольський лист з'явився в час пандемії Covid-19, яка, як пише Папа, змусила усвідомити цінність простих людей, тих, які, перебуваючи в тіні, щодня проявляють терпеливість і вселяють надію, поширюючи співвідповідальність. Вони подібні до святого Йосифа, «людини, що залишається непоміченою, людини щоденної присутності, розсудливої та прихованої». Однак «його роль в історії спасіння залишається неперевершеною».

УЛЮБЛЕНИЙ, НИЖНИЙ І ПОКІРНИЙ БАТЬКО

Святий Йосиф, у дійсності, конкретно виразив своє батьківство, «вчинивши своє життя приношенням себе в любові, відданим на служіння Месії». І завдяки цій своїй ролі об'єднуючого елементу між Старим і Новим Заветом, «він завжди був улюбленим серед християнського люду» (1). У ньому «Христос побачив Божу ніжність», ту, яка «допомагає нам прийняти власну слабкість», оскільки «саме через нашу слабкість і незважаючи на неї» реалізується більшість божественних задумів. Вселенський Архиєрей підкреслює, що «тільки ніжність врятує нас від діл» лукавого, і приймаючи Боже милосердя, особливо в Таїнстві Примирення, ми можемо пережити «досвід істини й ніжності», бо «Бог не засуджує нас, але приймає, обіймає, підтримує і прощає» (2). Святий Йосиф також є батьком у слухняності Богів: він рятує Марію та Ісуса і навчає свого Сина «сповняти волю Отця». Покликаний Богом служити місії Ісуса, він «співпрацює у великому таїнстві відкуплення і справді є служителем спасіння» (3).

БАТЬКО, ЯКИЙ ПРИЙМАЄ ВОЛЮ БОЖУ ТА БЛИЖНЬОГО

Святий Йосиф також є «батьком, який вчить приймати»: «він приймає Марію без будь-яких попередніх умов», що, за словами Папи Франциска, є прикладом для наслідування для сьогоденного світу, «в якому є очевидним психологічне, словесне та фізичне насильство над жінками». Але Обручник Марії, довіряючи Господеві, приймає також у своєму житті навіть ті події, яких не розуміє, залишаючи осторонь будь-які міркування і знаходячи внутрішній мир.

Духовне життя Йосифа – це «не шлях, який шукає пояснення, а шлях, який приймає», але це не означає, що він «пасивно змирився». Навпаки: його дії – «мужні й сильні», бо, маючи «силу Святого Духа», він «сповнений надії», він знає, як «створити простір для суперечливої, несподіваної, невтішної частини існування». Через святого Йосифа Бог ніби повторює нам: «Не бійтеся!», бо «віра наповнює змістом кожен радісний чи сумний подій» і допомагає нам усвідомити, що «Бог може звеліти квітам прорости серед скель». Мало того: Йосиф «не шукає коротших шляхів», а виходить назустріч дійсності «з розплющеними очима, беручи за це особисту відповідальність». Тому його здатність приймати «спонукає нас приймати інших, всіх без винятку, такими, як вони є», та ставитися з «особливою прихильністю до слабких» (4).

МУЖНИЙ І КРЕАТИВНИЙ БАТЬКО, ПРИКЛАД ЛЮБОВІ ДО ЦЕРКВИ ТА БІДНИХ

В Апостольському листі *Patris corde* йдеться також про креативну мужність святого Йосифа, яка, передусім, проявляється в труднощах, спонукаючи людину знайти в собі несподівані ресурси. «Тесля з Назарету, – пояснює Папа, – знає, як перетворити проблему на можливість, завжди ставлячи на перше місце довір'я до Провидіння». Він стикається з «конкретними проблемами» своєї сім'ї, як і всі інші сім'ї у світі, особливо сім'ї мігрантів.

Продовження на 9 стор. ▼

ПАПА ПРОГОЛОШУЄ «РІК СЯТОГО ЙОСИФА»

▼ Продовження. Початок на 8 стор.

Тому святого Йосифа можна вважати «особливим покровителем» тих, кого «нещастя і голод» змушують покидати батьківщину через «війни, ненависть, переслідування, злидні». Йосиф, опікун Ісуса та Марії, «не може не бути опікуном Церкви», її материнства та Тіла Христового: кожен потребує, бідний, страждаючий, вмираючий, чужинець, в'язень, хворий – це «Дитя», яке Йосиф охороняє і від нього потрібно вчитися «любити Церкву та бідних» (5).

БАТЬКО, ЯКИЙ НАВЧАЄ ЦІННОСТІ, ГІДНОСТІ ТА РАДОСТІ ВІД ПРАЦІ

Йосиф, чесний тесля, який працював «для того, аби забезпечити для сім'ї прожиток», вчить нас «цінності, гідності та радості», що впливає з можливості «їсти хліб, який є плодом власної праці». В цьому контексті Папа Франциск підкреслює важливість праці, зазначаючи, що вона стала «нагальною соціальною проблемою» навіть у країнах з високим рівнем добробуту. Він зазначає, що праця «надає гідності», «стає участю в самій справі спасіння» і «можливістю реалізації» для себе та для своєї сім'ї, яка є «первинним ядром суспільства».

Той, хто працює, співпрацює з Богом, оскільки стає «ніби творцем світу, що нас оточує». Тому Святіший Отець закликає кожного «наново відкрити для себе цінність, важливість і необхідність праці», аби «започаткувати нову нормальність, в якій ніхто не почуватиметься виключеним». Зокрема, звертаючи увагу на збільшення рівня безробіття внаслідок пандемії Covid-19, Папа закликає всіх «переглянути свої пріоритети» та, взявши на себе зобов'язання, сказати: «Жодна молода людина, жоден дорослий, жодна сім'я не повинна залишитися без роботи!» (6).

БАТЬКО В ТІНІ ЗАРАДИ ЛЮБОВІ ДО МАРІЇ ТА ІСУСА

Посилаючись на твір польського письменника Яна Доброчинського «Тінь Отця», Наступник святого Петра описує Йосифове батьківство для Ісуса як «тінь на землі Небесного Батька». «Батьками не народжуються, ними стають», – стверджує Папа, додаючи, що «дбаючи про дитину», ми відповідаємо за її життя.

На жаль, у сучасному суспільстві «діти часто здаються сиротами», бо батьки не здатні «передати дитині життєвий досвід», не затримуючи її або «володіючи нею», а вчиняючи «здатною вибирати, бути свobodною і залишати батьківський дім».

У цьому сенсі святого Йосифа називають «найцотливішим», що є «протилежністю до володіння», бо він, власне, знав, як любити, даючи надзвичайну свободу, він знав, як відійти вбік, аби поставити в центрі свого життя не себе самого, а Ісуса та Марію. Його щастя полягало «в даруванні себе»; ніколи не розчарований і завжди довірливий, Йосиф мовчить, не нарікає, а робить «конкретні жести довіри». Тому, за словами Папи, його постать є дуже добрим прикладом для сьогоденного світу, який «потребує батьків і відкидає панів», відкидає тих, хто плує авторитет з авторитаризмом, служіння з прислужництвом, дискусію з гнобленням, милосердя з поблажливостю, силу із нищенням». Справжній батько – це той, хто «відмовляється від спокуси жити життям своїх дітей» і шанує їхню свободу, оскільки батьківство, прожите в повноті, вчиняє самого батька «непотрібним», коли «дитина стає автономною і сама прямує життєвими стежками». За словами Святішого Отця, батьківство ніколи не означає «володіння», а є «свідченням вищого батьківства», батьківства «Небесного Отця» (7).

ЩОДЕННА МОЛИТВА ПАПИ ДО СЯТОГО ЙОСИФА

Апостольський лист *Patris corde* завершується молитвою до святого Йосифа, а в одній з приміток до документа Святіший Отець розповідає про одну із своїх щоденних звичок: майже щодня протягом «понад сорока років» він проказує молитву до Обручника Марії, «взяту з французького молитвослова Згромадження сестер Ісуса та Марії з XIX ст.». Ця молитва, як пояснює Папа, «виражає відданість і довіру» святому Йосифу, але й містить також «певний виклик», оскільки закінчується словами: «Нехай не скажуть, що я даремно до тебе звертався, покажи мені, що твоя доброта настільки велика, як твоя сила».

Опрацювала Світлана Духович,
«Новини Ватикану»

ВІДПУСТИ З НАГОДИ РОКУ СВЯТОГО ЙОСИФА

Побожні роздуми, діла милосердя, особливі молитви, проказування вервиці в сім'ї, жертвна праця та інші нагоди отримати повний відпуст. Про це – в декреті Апостольської Пенітенціарії.

У Ватикані оприлюднено Декрет Апостольської Пенітенціарії про окремі відпусти, приурочені до Року святого Йосифа, проголошеного Папою Франциском з нагоди 150-річчя проголошення святого Йосифа Покровителем вселенської Церкви, що триватиме від 8 грудня 2020 року по 8 грудня 2021 року, під час якого кожен вірний за прикладом цього святого «матиме змогу для скріплення свого життя віри в повному виконанні Божої волі».

В документі зазначається, що набожність до Опікуна Відкупителя широко розвинулася протягом історії Церкви, яка й надалі «відкриває давні та нові виміри величі в цьому скарбі, яким є святий Йосиф», і цьому повинен допомогти «дар індульгенцій, який Апостольська Пенітенціарія, згідно з бажанням Папи Франциска, доброзичливо щиро надає протягом Року святого Йосифа».

УМОВИ ДЛЯ ОТРИМАННЯ ПОВНОГО ВІДПУСТУ

Декрет вказує на те, що повний відпуст надається за звичних умов, якими є сакраментальна сповідь, Святе Причастя та молитва в наміреннях Святішого Отця, тим вірним, які з душею, віддаленою від будь-якого гріха, братимуть участь у відзначенні Року святого Йосифа відповідно до наведених нижче способів.

Оскільки святий Йосиф, «справжній муж віри», захоплює нас відкривати дитинні взаємини з Небесним Отцем, оновлювати вірність в молитві та прислухатися до Божої волі, відповідаючи їй, «повний відпуст надається тим, які принаймні протягом 30 хвилин роздумуватимуть про молитву "Отче наш", або візьмуть участь у принаймні одноденній духовній віднові, що передбачає роздуми про святого Йосифа».

Беручи до уваги той факт, що Євангелія називає святого Йосифа «праведним мужем», його приклад спонукає нас «наново відкривати цінність тиші, розсудливості та чесності у виконанні своїх обов'язків», а «чеснота справедливості», в зразковий спосіб практикована ним, полягає в «повному прийнятті Божого закону, що є законом милосердя», то «всі ті, які за прикладом святого Йосифа вчинять діло милосердя для тіла чи для душі, можуть також отримати повний відпуст».

Головний аспект покликання святого Йосифа – бути опікуном Святої Родини з Назарету, обручником Діви Марії та земним батьком Ісуса. «То щоб усі християнські сім'ї відчували спонуку відтворити таку саму атмосферу внутрішньої спільності, любові й молитви, якою жила Свята Родина, повний відпуст надається за проказування Святого Розарію в сім'ї чи між нареченими».

У світлі того, що Слуга Божий Пій XII встановив 1 травня 1955 року свято святого Йосифа Ремісника, аби сприяти визнанню гідності праці, «повний відпуст

Святий Йосиф з дитиною-Христом. Живопис школи Куско, Перу. З Вікіпедії.

може отримати кожен, хто щоденно ввірятиме свою діяльність захистові святого Йосифа, як і кожен вірний, який призиватиме в молитвах заступництво Ремісника з Назарету, аби ті, які шукають роботу, змогли працевлаштуватися, і щоби праця всіх була гіднішою».

Втеча до Єгипту показує нам, що Бог перебуває там, де людина в небезпеці, страждає, втікає та переживає відкинення та покинення. В цьому контексті «повний відпуст надається вірним, які прокажуть Літанії до святого Йосифа (для латинської традиції) або Акафіст до святого Йосифа, повністю або принаймні частину (для візантійської традиції), чи іншу молитву до святого Йосифа, притаманну іншим релігійним традиціям, в намірі Церкви, переслідуваної ad intra й ad extra, та на підтримку всіх християн, які зазнають будь-яких форм переслідування».

Щоби наново підтвердити «універсальність покровительства» святого Йосифа, в доповнення до згаданих нагод Апостольська Пенітенціарія надає повний відпуст вірним, які прокажуть будь-яку за власним бажанням «законно затверджену» молитву до святого Йосифа чи акт побожності на його честь в дні «щорічних святкувань 19 березня та 1 травня, у свято Святого Сімейства Ісуса, Марії та Йосифа, в Неділю святого Йосифа (згідно з візантійською традицією), 19-го числа кожного місяця та кожної середи, що є днем, присвяченим святому згідно з латинською традицією».

З ДУМКОЮ ПРО ХВОРИХ

В контексті триваючої ситуації надзвичайного стану в медицині, дар «повного відпусту особливим чином поширюється на літніх людей, на хворих і вмираючих, на всіх тих, хто задля законних причин не має можливості виходити з дому, які з душею, віддаленою від будь-якого гріха та з наміром сповнити, як тільки це стане можливим, три звичні умови, сповнять вдома чи там, де обставини їх утримують, акт набожності на честь святого Йосифа, утішителя хворих і покровителя доброї смерті, з довір'ям жертвуючи Богові болі й незручності свого життя».

ЗАХОЧЕННЯ ДЛЯ СВЯЩЕННИКІВ

Аби полегшити вірним доступ до запропонованих благодатей, Апостольська Пенітенціарія «щиро просить, аби всі священники, наділені належними повноваженнями, з готовністю та великодушно посвячувалися уділенню святого таїнства Покаяння та часто уділяли Святе Причастя хворим».

о. Тимотей Т. Коцур, ЧСВВ, «Новини Ватикану»

ПРИТЧА ПРО БЛИЗНЯТ

У материнській утробі відбулося зачаття двох близнят. Минали тижні, малята росли й розвивалися. Прокидалася їхня свідомість, росла їхня радість.

— Лишень подумай, хіба не чудо, що ми є? Як це прекрасно – жити!

Близнята пізнавали світ. Коли побачили пуповину, що єднала їх з матір'ю, пуповину, через яку вони діставали всі необхідні для подальшого життя і зростання речовини, брати від радості аж заспівали!

— Якою ж великою і самовідданою є любов нашої мами, що ділиться з нами своїм власним життям!

Спливали тижні, місяці, відтак одного дня малюки зрозуміли, що дуже змінилися.

— Що це означає? – запитав один.

— Це означає, – відповів другий, – що наше перебування у цьому світі незабаром скінчиться.

— Але я не хочу звідси виходити, – запротестував перший, – я волів би залишитись тут навіки.

— Ми не маємо вибору, – сказав другий, – та, може, існує якийсь життя після народження!

— Хіба це можливо? – засумнівався перший. — Ось ми втратимо нашу пуповину, і як нам жити без неї? Адже з людей, що покинули материнське лоно до нас, ще ніхто не вернувся, аби розповісти нам, що життя після народження таки існує. Ні, народження означає кінець!

Тут один із близнюків геть занепав духом. Говорив так:

— Якщо життя закінчується народженням, то який сенс має перебування у лоні матері? Безглуздя, та й годі. А, може, ніякої матері не існує взагалі?

— Але ж вона мусить існувати! – заперечив другий. — Бо звідки тоді ми з тобою взялися? Чи могли б отут жити?

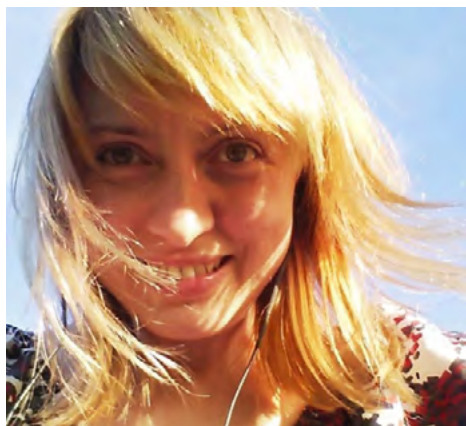
— А ти бачив колись нашу маму? – запитував перший. — Що, як вона існує лишень у нашій уяві? І ми вигадали її, щоб таким чином пояснити собі наше власне походження та існування?

Всі останні дні перебування близнят у лоні матері були заповнені нескінченними запитаннями і величезним страхом. Врешті настав день народження.

Покинувши свій теперішній світ, брати-близнюки закричали, розплющили очі... Те, що вони побачили, перевершило їхні найсміливіші мрії та сподівання.

Одного дня ми всі врешті народимось.

Бруно Ферреро. Подано за: HramLviv

САША БАКЛАНОВА

Знайомтесь – це Саша Бакланова, вона перерахувала на зарплати співробітників Фонду понад 300 000 гривень за останні півтора року, а ще вона членкиня нашої Наглядової Ради. Ви знаєте, що нас фінансують друзі та партнери, серед яких немає політиків чи олігархів. Сьогодні розкажемо вам трохи про Сашу.

Вона одна з найрозумніших людей, з якими я познайомився за роки війни. Саша стояла у джерел Києво-Могилянської Бізнес Школи, коли та існувала ще у вигляді ідеї. Саша погодилась стати однією з тих, хто цю ідею втілить у життя. І в них вийшло. Вона була одним з ключових гравців першої команди Kyiv-Mohyla Business School [kmbs].

Саша має хороший досвід у приватному секторі. Вона, зокрема, працювала в європейській штаб-квартирі Sony в Німеччині. Але повернулася в Україну

і зараз викладає стратегічний менеджмент в одному з найсучасніших ВНЗ країни, в Українському католицькому університеті та проводить стратегічні сесії для комерційних структур та громадських організацій.

Сашина робота коштує дорого. Дуже дорого. Подібні послуги для комерційних установ коштують тисячі доларів за день. А Саша чи не найкраща в країні. Але з фонду вона взяла незначну суму і тільки першого разу. Щобільше, наразі на зарплати наших співробітників вона перерахувала понад 300 000 гривень, зароблених на комерційних проектах.

Саша родом з Севастополя, Лейпцига та Луганську. Її дитинство пройшло у цих містах. Два з яких наразі окуповано. І в підвалах університету, де вона вчилась і де колись був офіс її першої організації, на початку війни катували людей. Тому війна для Саші – це особисте.

[Продовження на 12 стор. ▾](#)

[Повернутися на 1 стор. ▲](#)

САША БАКЛАНОВА

▼ Продовження. Початок на 11 стор.

Саша була російськомовною, але перейшла на українську, щоб спілкуватися з легендою української бізнес освіти Богданом Гаврилишиним, ученицею якого вона тривалий час була.

В моєму особистому рейтингу людей, зробивших найбільший вклад у розвиток Фонду, Саша займає дуже високу позицію, бо саме її стратегічна сесія у 2018-му і послужила каталізатором змін, та спонукала нас стати такими, якими ми є зараз. Та сесія дозволила вивести Фонд з дуже глибокої кризи сенсів і спонукати до переосмислення себе та трансформації. Бо три роки тому багатьом, як і зараз, здавалось, що війна закінчується, тож чи варто продовжувати? Ми вирішили, що варто і чітко визначились що саме продовжувати, заради чого та як. Потім було ще дві сесії. І вони закріпили здобутий результат.

Останні пару років Саша була моїм персональним учителем і людиною, до якої я найчастіше йшов за порадою чи допомогою. Думаю, що цей досвід був одним з найбільших подарунків, які я отримав за ці роки. Саша провела мене за руку непростим шляхом відходу від заснованої організації й переходу від контролю до нагляду.

І ця історія не закінчилась – вона продовжується у нашій Наглядовій Раді – органі, у якому шляхом тривалих і непростих перемовин, нам вдалося зібрати найкращу комбінацію інтелекту та досвіду, які знаходяться на «світлій стороні» та готові долучатись до творення Фонду. І бути для вас гарантами того, що ви ним завжди пишатиметеся.

Віталій Дейнега (<https://fb.com/deynega>),
Засновник і голова Наглядової Ради фонду
«Повернись Живим»

PS. Саша також є засновницею кількох об'єднань дуже різнопланових інтелектуалів та експертів, одне з них називається «Несторівська Група». Вони одні з небагатьох в цій країні, хто намагається її стратегувати й досліджувати та формулювати в тексти фундаментальні речі, які виходять за межі поколінь. Більше дізнатись про них можна тут: <https://bit.ly/3lzbA2V>

PPS. Члени Наглядової ради не отримують зарплат, але їх отримують працівники Фонду. Серед наших зарплатних донорів нема політиків чи олігархів. Це робить нас абсолютно незалежними. Ми можемо робити помилки чи промахуватись, але ми ніколи не виконуємо чийось «замовлень» і ця свобода цінніша за великі статки.

Зарплати співробітників фінансуються нашими підписниками й друзями (наприклад Сашею), які хочуть, аби Фонд був і був успішним у здійсненні своєї місії, яка звучить просто: «Творити історію України та рятувати життя. Разом».

Підтримати команду Фонду можна, зокрема, ось тут: <https://bit.ly/33tXXvP> (А.Ф.)

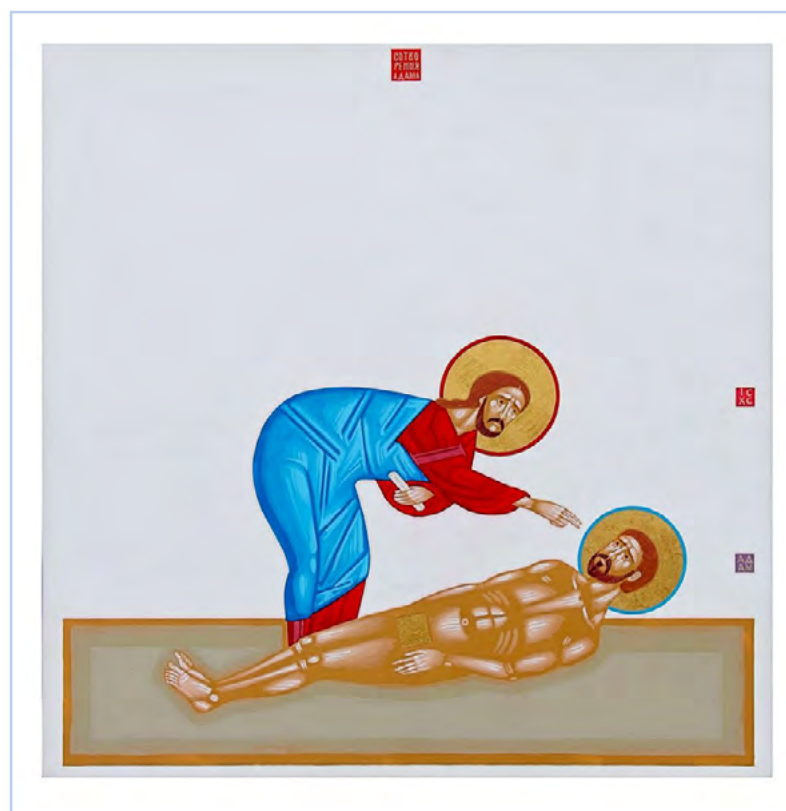
ХТ

НЕДІЛЯ СВЯТИХ ПРАОТЦІВ

Наближається час, коли і ми з вами кликатимемо своїх знайомих і друзів на спільну вечерю – хто на Новорічну ніч, хто на Святий вечір або й на саме Різдво Христове. Кожен із нас турбується про те, як поставляться до його запрошення інші, чи вшанують наше товариство, нас – як господарів дому. А, може, в них виявляться якісь важливіші справи? Ну, напевно, сьогодні це будуть уже не купівля поля й волів, а щось, пов'язане із іншими сферами життя, в яких заангажована сучасна людина. Що тоді оберуть наші друзі – спілкування з нами чи власні нагальні справи?

І ось, коли наближається Різдвяний час, Господь не тільки нагадує нам про Себе, як Господаря спільної вечері, що на неї ми всі з вами запрошені, – вічної радості Небесного Царства та прологу до неї – Євхаристії. Церква пропонує нам євангельську притчу про покликаних на Небесну учту, щоб допомогти зрозуміти драму людської історії, коли так часто творіння нехтувало батьківським закликком Творця...

Продовження на 13 стор. ▼

Данило Мовчан, «Створення Адама»

Повернутися на 1 стор. ▲

НЕДІЛЯ СВЯТИХ ПРАОТЦІВ

▼ Продовження. Початок на 12 стор.

Різдвяний піст, яким ми готуємося до цього великого свята, свята зустрічі Новонародженого Спасителя, не має стільки спеціальних богослужінь і визначених місяцесловом пам'ятних днів, як Великий піст перед Великоднем. Але ось ці останні дві неділі Різдвяного посту мають кожна свою головну тему, відображену в богослужбових співах і в євангельських читаннях. За тиждень ми будемо вшановувати Святих Отців, а сьогодні, в передостанню неділю перед Різдом Христовим, Церква запрошує нас згадати про Святих Праотців – праведників, які жили в старозавітній час і спаслися вірою в прийдешнього Месію.

Кожен із нас має безліч своїх дрібних справ і повсякденних турбот. Але є великі справи, котрі вимагають забути про всі свої другорядні заняття. Це – єднання з Богом у церковних Таїнствах і молитві, у читанні Святого Письма й роздумах над ним.

Чому саме так? З одного боку, Церква вчить, що, приймаючи людське тіло, Христос, поміж іншого, іде виконати й місію визволення праотців від тягарів первородного гріха. Тож наша християнська уява пов'язує цю місію зі звільненням всіх побожних предків, від віку спочилих і позбавлених права на спілкування із Богом, виведення їх із країни пітьми і повернення до Небесного Царства, куди впроваджує їх Сам Спаситель.

Але нас безпосередньо, напевно, ще більше стосується інший аспект цієї головної теми, яка розгортається в богослужбових співах. Церква нагадує нам про те, як праотці були покликані до Бога, починаючи з перших людей, Адама і Єви. Бог, творячи людину, розкриває перед нею Свої обійми і запрошує праотців до безпосереднього спілкування із Собою, запрошує на вічну радісну вечерю із Богом, яку переживали наші праотці у первісному саду Едемі. Кличе Він із пустельних глибин і праотців обраного народу: Авраама, Ісаака, Якова, щоб і їх зробити причетними до цієї радісної вечері.

Та що ж трапляється? Праотці Адам і Єва, послуховавши слів змія-спокусника, втрачають радісну можливість вочевидь споглядати лице Господнє і перебувати разом із Ним у Раю. Чимало ж Авраамових нащадків за майже дві тисячі років після приходу їхнього першого патріярха до Обіцяної Землі, підбурювані своїми релігійними провідниками і наставниками, вигукують: «Розіпни, розіпни Його». Вони не впізнають Спасителя світу в убогому проповідникові з Галилеї, чекаючи, передусім, на Месію-воїна, який не тільки повалить панування римлян, але й їх самих зробить своїми помічниками, коли він утвердить своє царювання у світі. Тодішня перевага суто світських, полі-

тичних амбіцій в свідомості багатьох з них унеможливила сприйняття поклику дійсного Господаря.

Сьогодні ми міркуємо про трагедію праотців, а водночас пригадуємо ті моменти, коли голос Божий долинав і до нашого серця, кличучи кожного з нас до Його Господньої вечері. Цією Господньою вечерею стає кожна наша Служба Божа, коли до нас спрямовується проповідь Святого Письма й ми зустрічаємося біля престолу як столу, на якому Сам Господь подає Себе нам за поживу, за поживу вічного й радісного життя. Ісус Христос щедро дає нам євангельську науку, а також Свої Тіло і Кров, які нам належить приймати якомога частіше, особливо в постовий час, що наближається до завершення.

Чи часто ми застановляємося і розмірковуємо над біблійними текстами, чи загостили ми до євхаристійної учті? Чи спожили ми Святі Дари, чи стали ми причасниками Його страждань і Воскресіння?

Запрошує нас Господь Ісус Христос, Якого євангеліст Іоан називає Словом Божим, на учту слова Доброї Новини – Євангелія. Господь запрошує єднатися з Ним через слухання цього слова. Бо і сама ця книга, Святе Євангеліє, є для нас вічною вечерею, споживаючи яку, ми ніколи не будемо голодні. Чи часто ми клали Євангеліє на стіл, розкривали і поринали у нескінченні глибини цієї книги? Чи, може, і ми, споглядаючи на цю книгу або згадуючи її, знаходили собі якісь інші справи і знічено, знизуючи плечима, відверталися від неї як від посланця, котрий кличе нас на вечерю Небесного Господаря, і йшли в своїх справах?

А ще кличе нас Господь голосом кожного, хто потребує нашої допомоги, хто потребує участі у долі ближнього. Це також запрошення на Господню вечерю. Бо участь у справі Господній і є та ж сама присутність на Його святковій учті. Святом для душі християнина є спасіння душі ближнього, допомога йому, і можливості до цього є нескінченні. Чи завжди ми використовуємо ці можливості? Чи не відверталися ми, зустрічаючи бездомного, маленького жебрака, хвору самотню бабусю?

Ні, не говорить Господь нам сьогодні лише про те, щоб ми негайно зреклися всіх своїх справ і мерщій поквапилися до церкви, ні. Він пропонує нам пам'ятати про Його повсякчасну присутність і ніколи не забувати, що саме спілкування з Ним є найбільшим даром і щастям у цьому житті. Кожен із нас має безліч своїх дрібних справ і повсякденних турбот. Але є великі справи, котрі вимагають забути про всі свої другорядні заняття й зосередитися на них. Це – єднання з Богом у церковних Таїнствах і молитві, у читанні Святого Письма й роздумах над ним. А також це – справи милосердя, допомога стражденному ближньому. Та й суспільне служіння може стати формою нашої присутності на Господній вечері, коли спрямоване воно не для задоволення власних амбіцій і забаганок, а для добра Божого люду.

Саме тоді, коли ми зможемо зрестися всього, що відвертає нашу увагу від найважливіших речей і, почувши голос посланців, які кличуть до Господа, піти до Нього, Господар вечері знайде спосіб не тільки винагородити нас, але й обдарувати тим, чого ми потребували і про що мали дбати під час своїх цих повсякденних справ.

Продовження на 14 стор. ▼

НЕДІЛЯ СВЯТИХ ПРАОТЦІВ

▼ Продовження. Початок на 12 стор.

І кожна спокуса, яка приходить до нас і змушує зосередитися виключно на самих собі, на власних ідеалістичних потребах, відвертаючись від Бога, Церкви, від потреб свого ближнього, стає втечею. Втечею, яка, врешті-решт, закінчується втечею у ту вічну й згубну п'їтьму, звідки не зможе нас витягти навіть голос того Господаря. Той голос, який кличе людство на всіх роздоріжжях голосами всіх своїх слуг: старозавітніх патріархів і пророків, Христових апостолів, подвижників віри наших днів. Наближення до Різдва Христового посилює цей голос Божого заклик до нас, який долинає в нашу свідомість у міру сумлін-

ня кожного християнина, що не забув про свою належність до Церкви.

Почуймо цей голос. Пригадаймо про Господаря, Який кличе нас не до випробування, не на смерть, не на страждання, – Він кличе нас до Своєї вічної і блаженної радості, вічної Господньої вечері у Раю. Не барімося відповісти на цей заклик і піти слідом за голосом тих посланців, які сьогодні промовляють на кожному роздоріжжі: «Прийдіть, запрошені, і покуштуйте вечерю Панову». Амінь.

Архієпископ Ігор (Ісіченко).
Подано за: kyrios.org.ua

ХТ

ПЕТРО ПОРОШЕНКО – НАЙВАЖЧІ ДНІ ПРЕЗИДЕНСТВА

Найскладнішими днями за всю історію своєї президентської каденції Петро Порошенко вважає кінець серпня 2014 року, коли після наступу української армії і звільнення територій Росія розпочала повномасштабну військову операцію. Про це п'ятий президент, лідер «Європейської Солідарності» розповів в ексклюзивному інтерв'ю Сергію Висоцькому на телеканалі «Еспресо».

Мінськ, 12.02.2015 р. С-на: Марат Гаріпов

конаний, що 8–10 тисяч, як він заявив публічно, наших військ в оточенні. І ми не дали їм цього зробити завдяки героїчній мужності наших військових, в тому числі і комбригу 128-ї бригади, який отримав за цю операцію Героя України», – нагадав Порошенко.

«Було дуже важко 5 вересня чекати повернення наших десантників з одного з найдовших рейдів за всю історію військового мистецтва. Це була єдина можливість для того, щоб в тилу російських військ провести акцію і примусити росіян платити страшну криваву ціну за агресію проти нашої держави», – зазначив п'ятий Президент.

«Це були жахливі події на Савур-Могилі. Коли ми молилися, щоб діючий генерал Гордійчук, Герой України, який був важко поранений, забезпечив відхід наших підрозділів. І кожна з цих операцій – починаючи від Широкіна і закінчуючи Щастям чи Станицею Луганською, починаючи від Комсомольська, Гранітного – скрізь вона проходить через серце», – зауважив Порошенко.

Подано за: «Прямий»

«Це було в останні дні серпня, коли Росія перейшла до повномасштабної агресії. А у нас від Іловайська до Києва не було жодного батальйону, який би зупинив хід військ аж до Києва, – крім одного батальйону прикриття атомної електростанції», – згадає Порошенко.

«У нас були проблеми з бойовим чергуванням протиповітряної оборони. У нас не було резерву танків, не було справних БТРів. Не було для них ні акумуляторів, ні рацій, ні боеприпасів – нічого», – констатував Порошенко.

«Це дуже непрості рішення, коли ти маєш тотальний дефіцит озброєння, боеприпасів, боедатних частин, тримати лінію оборони, а ще й забезпечувати перехід в наступ», – заявив Порошенко.

«Я надовго запам'ятаю 15–17 лютого 2015 року і вивід наших військ з Дебальцеве. Коли Путін був пере-

СТУПИТИ НА ДОРОГУ БРАТЕРСТВА (5)

Знайомимо вас з новою енциклікою Папи Франциска на тему братерства та соціальної дружби.

Аналіз «Тіней замкнутого світу», якому присвячений перший розділ енцикліки «Fratelli tutti», Папа завершує закликом до надії, ділячись перед тим думками про виклики, пов'язаними із «ілюзією комунікації», й аналізуючи явище втрати самоповаги.

Глава Католицької Церкви називає парадоксом той факт, що в той час, коли зростають замкнені та нетолерантні наставлення, що відокремлюють нас від інших, водночас, відстані зникають настільки, що «применшується право на інтимність». Все стає «своєрідним спектаклем», а життя виставлене на «постійний контроль». У цифровій комунікації індивід стає об'єктом поглядів, які «впинаються, оголюють та поширюють» часто в анонімний спосіб, руйнуючи пошану до іншого. Крім того, цифрові хвилі ненависті стають згуртуваннями проти неприємця. Цифрові медіа несуть загрозу залежності, ізоляції та поступової втрати контакту з конкретною дійсністю, що заважає розвиткові справжніх стосунків.

Як підкреслює Папа, існує потреба в фізичних жестах, виразах обличчя, мові тіла, а навіть запахів, тремтінні рук чи рум'янцеві, адже «все промовляє та є частиною людської комунікації». Тож «цифрові стосунки», що звільняють від труду «розвивати дружбу», є лише видимістю товарищескості. «Цифрового сполучення не достатньо для прокладання мостів, воно неспроможне поєднати людство», – наголошує він (42–43).

Гнітюче нагромадження інформації, що заливає нас, не є рівнозначним більшій мудрості.

Крім того, захищаючи власну «споживацьку та зручну ізолюваність», люди вдаються до сполучення у постійний і нав'язливий спосіб, що сприяє «проростанню» незвичних форм агресивності та образ, які неможливі при тілесному контакті. «Соціальна агресивність знаходить у мобільних пристроях та в комп'ютерах незрівнянний простір для поширення», – стверджує Святіший Отець, вказуючи на те, що це дало змогу ідеологіям «полишити будь-який сором». І те, що ще кілька років нікому не можна було сказати без загрози втратити пошану, сьогодні виражається у найбрутальніший спосіб, залишаючись безкарним. Не слід забувати й про те, що в цифровому світі оперують «гігантські економічні інтереси», спроможні творити механізми маніпулювання (44–45).

«Слід визнати, що героями фанатизму, який веде до нищення інших, є також релігійні особи, не виключаючи також і християн», – додає Папа, зауваживши,

Яків Гніздовський (1915–1985), «Бук мідний»

що навіть і католицькі медіа можуть виходити за межі, толерувати дифамацію та обмови... (46).

Тож у цьому контексті Святіший Отець пропонує кілька думок про зв'язок між інформацією та мудрістю. Він зазначає, що справжня мудрість передбачає зустріч з дійсністю. Однак, сьогодні, коли можна все виробляти, приховувати та змінювати, безпосередня зустріч з обмеженнями дійсності «стає нестерпною». Це веде до відокремлення того, що мені подобається, від того, що неприємне, і цей механізм переноситься на ставлення до людей. «Тоді люди чи ситуації, які поранили нашу чутливість або ж виявилися неприємними для нас, просто усуваються у віртуальних мережах, будуючи віртуальне коло, що ізолює нас від світу, в якому живемо» (47).

Парадигмою «гостинного наставлення, що перевищує нарцисизм та приймає іншого» Папа називає характерну рису справді людської зустрічі, якою є «сісти, щоби вислухати іншого». Світ, натомість, у своїй більшості є «глухим». Тож він сподівається, що «у багатьох серцях проросте насіння святого Франциска», який слухав голос Божий, голос бідного, хворого, голос природи... бо коли занепадає тиша та слухання, а все перетворюється «в репліки та швидкі й нетерпеливі повідомлення», підважується «основоположна структура» мудрої людської комунікації. (48–49).

«Ми можемо разом шукати правду в діалозі, в спокійному спілкуванні чи в захопленій дискусії. Це шлях витривалості, який складається також із мовчання та страждання, здатен терпеливо вбирати розлогий досвід людей і народів. Гнітюче нагромадження інформації, що заливає нас, не є рівнозначним більшій мудрості», – пише Глава Католицької Церкви, вказуючи на те, що мудрість не набувається «нетерпеливими пошуками в інтернеті», вона вимагає «тривалої та проникливої уважності до суті життя».

Продовження на 16 стор. ▾

СТУПИТИ НА ДОРОГУ БРАТЕРСТВА (5)

▼ Продовження. Початок на 15 стор.

А не розпізнаючи того, що суттєве, неможливо надати сенсу існуванню, через що «свобода стає ілюзією», бо плутаємо її з тим, щоб вільно «навігувати» перед монитором. Проблема ж полягає в тому, що дорогою братерства спроможен прямувати лише «вільний дух, готовий до реальних зустрічей».

Врешті, Наступник святого Петра присвячує кілька думок явищам підпорядкування інших чи недостатньої самооцінки. Він звертає увагу на те, що деякі країни, «сильні з економічної точки зору», представляються як модель для тих, які розвиваються, підважуючи розвиток на основі власних особливих культурних цінностей. І ця «поверховна ностальгія», що спонукає радше «копіювати та купувати замість творити», створює простір для «дуже низької національної самооцінки». Тоді навіть у благополучних секторах бідних країн, серед людей, які зуміли виборсатися з бідності, зустрічається явище зневаги до власної культурної ідентичності, немовби йшлося про «причину всіх лих» (51).

У цьому контексті Папа звертає увагу на те, що зни-

щення чиеїсь самооцінки – це «легкий спосіб, аби домінувати над ним». Можна сказати, що йдеться про спроби створити культуру на служінні могутнішим. Крім того, ігнорування культури народу приносить до неспроможності політичних лідерів запропонувати ефективні проекти, що можуть бути вільно прийнятими та підтриманими в тривалій перспективі. Забувається про те, що не існує гіршого відчуження, як почуватися без коріння. (52–53).

«Незважаючи на ці густі тіні, які не слід ігнорувати, на подальших сторінках прагну дати голос багатьом стежкам надії. Бог, у дійсності, не перестає сіяти в людстві зерна добра», – пише Святіший Отець, підсумовуючи перший розділ енцикліки. Він зазначає, що пандемія коронавірусу дала нам змогу наново розпізнати взаємопов'язаність наших життів, зустріти «звичайних людей», які стали авторами «вирішальних подій нашої спільної історії», які збагнули, що «ніхто не спасеться сам». (54).

Опрацював о. Тимотей Т. Коцур,
ЧСВВ, «Новини Ватикану»

XII

КАРДИНАЛ ПЕЛЛ: «МІЙ ЧАС, ПРОВЕДЕНИЙ У В'ЯЗНИЦІ»

Виправданий у квітні Верховним Судом від звинувачень, австралійський ієрарх розповідає про тринадцять місяців, проведених за ґратами.

У тюрмах є багато добра, але, іноді, вони можуть бути пеклом на землі. Мені дуже пощастило, що я перебував у безпеці й зазнавав доброго ставлення. Про це пише кардинал Джордж Пелл, вислужений Префект Секретаріату з питань економіки Святого Престолу, у статті «Мій час, проведений у в'язниці», що побачила світ в американському часописі «First Things», присвяченій 400 дням, проведеним за ґратами, доки Верховний Суд Австралії одноголосним рішенням не виправдав його від звинувачень в педофільї.

НЕСПОДІВАНІ ПРОЯВИ ДОБРА

Кардинал Пелл провів тринадцять місяців у ізоляції. «В Мельбурні (10 місяців відособлення) тюрмна роба була зеленого кольору, але в Бароні (3 місяці ізоляції) мені видали світло-червоний кардинальський колір», – згадує він, жартуючи. Описуючи тюрмний побут, він зазначає, що перебував у простій камері, мав щодня годину часу на прогулянку. Перебування в ізоляторі було пов'язане з його власною безпекою, адже люди, засуджені за сексуальні злочини проти дітей, наражаються в тюрмах на фізичні напади та визискування. На його адресу також надходили погрози. Ієрарх згадує про те, що чув, як в'язні сперечалися між собою про його невинуватість, а більшість охоронців були в ній переконаними. Натомість, зовсім іншим наставленням відрізнялися австралійські медіа, будучи ворожими в своїх судженнях.

На його думку, загальнопоширена серед в'язнів у англomовному світі неприязнь до винуватців у сексуальних злочинах проти неповнолітніх є цікавим прикладом природного права, що виходить на яв серед п'їтьми. «Навіть убивці гордують гвалтівниками малолітніх.

Продовження на 17 стор. ▼

КАРДИНАЛ ПЕЛЛ: «МІЙ ЧАС, ПРОВЕДЕНИЙ У В'ЯЗНИЦІ»

▼ Продовження. Початок на 16 стор.

Як це іронічно не звучало б, але ця погорда є вираженням віри в існування добра і зла, що у в'язницях часто проявляється несподіваним способом», – пише він, розповідаючи про те, що під час перебування у відособленні, отримував багато листів від різних людей. В'язні, зокрема, просили поради щось для читання, аби здолати почуття загубленості та відчаю.

НОВИНА З ТЕЛЕВІЗОРА

Кардинал Пелл зізнається, що про своє виправдання дізнався з телебачення. «Заскочений зненацька молодий репортер поінформував Австралію про моє виправдання і був дуже знервованим одноголосністю суддів», – пише він, додаючи, що із в'язниці він вийшов до «замкнутого світу» через коронавірус.

Журналісти ні на крок не відступали від нього. «Два журналістські гелікоптери полетіли за мною від Барона до кармелітського монастиря в Мельбурні, а наступного дня два автомобілі супроводили мене всі 880 кілометрів до Сіднея», – згадує вислужений Сіднейський Архієпископ.

**НАГОДА ЗАМИСЛИТИСЯ
НАД ОСНОВОПОЛОЖНИМИ ІСТИНАМИ**

Колишній очільник Секретаріату з економічних питань Святого Престолу підкреслює, що для багатьох людей час, проведений за ґратами, є нагодою замислитися і зіставити своє життя з основоположними істинами. «Життя в тюрмі, – пише він, – позбавило мене від будь-яких відмовок про те, що я, мовляв, надто зайнятий, аби молитися. Від першої ночі я завжди молився часослов, щотижня отримував Святе Причастя. П'ять разів я брав участь у Святій Месі, але не мав права служити, через що особливо вболівав під час Різдва та Великодня».

«Мене підтримувала моя католицька віра, – додає ієрарх, – зокрема, усвідомлення того, що мої страждання не мусять бути позбавленими сенсу, але можуть єднатися з Христом, нашим Господом. Тож я молився за друзів і за ворогів, за прихильників і за родину, за жертви сексуальних зловживань, за співв'язнів і охоронців».

Під час перебування у в'язниці кардинал Джордж Пелл вів щоденник. Після виправдання від всіх обви-

нувачень він вирішив опублікувати його. Він побачив світ 4 грудня у єзуїтському видавництві «Ignatius Press», яке вже переконане в тому, що книжка стане класикою серед публікацій на тему духовності.

Ієрарх визнає: він погодився на друк свого щоденника тому, що ці записи можуть допомогти християнам, які опиняються в дуже скрутних ситуаціях, наприклад, коли зазнають переслідувань. Важливою причиною була також спроба показати складну проблему з віднайденням у сучасному суспільстві справедливості для людини, яка виражає неполіткоректні політичні погляди, а водночас є жертвою їдкої цькування в пресі.

Мета публікації – також і душпастирська. Кардинал Пелл розповів, що від початку свого ув'язнення отримав понад 4 тисячі листів. «Чимало людей, які з різних причин відійшли від Церкви, написало, що, пізнавши мою історію, вони повернулися до практикування віри. Я розраховую на те, що завдяки цій книжці ще більше людей матимуть до цього нагоду», – сказав австралійський ієрарх. Він визнав, що писання щоденників, окрім усього, має терапевтичну цінність, і що так роблять багато в'язнів.

Ієрарх підкреслив: нікому, хто зазнав сексуальних домагань, чи то від священника, чи то від мирянина, не допоможе арешт невинного. «Розрадою може бути тільки правда. Я вірю у справедливість і суд. Вірю, що всі, хто постраждав, дочекаються справедливості, а завдяки моїй історії вдасться швидше вирізати рак педофілії з Церкви», – сказав він.

У щоденнику кардинала Пелла є такі слова:

«Ми знаємо, що Бог ніколи не буває жорстоким до нас, без огляду на те, що має статися. Бог не подібний до начальника, який нас покидає чи відмовляє надалі підтримувати наші найкращі зусилля, які обернулися проти нас. Бог завжди по нашій стороні, обертаючи наші страждання на добро, єднаючи їх зі стражданнями і смертю Ісуса. Бог завжди слухає, особливо ж коли мовчить».

**о. Тимотей Т. Коцур,
ЧСВВ / Beata Zajączkowska,
«Новини Ватикану»;
CREDO**

ПІСЛЯ КОЖНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОД ЗРОСТАЄ У СВОЇЙ ГІДНОСТІ. АЛЕ ЦЕ ЩЕ НЕ СТЕЛЯ

Сім років тому, близько 4 ранку 30 листопада 2013 року силовики розігнали студентів на Майдані Незалежності в Києві. Вже наступного дня, 1 грудня, українці вийшли на один з наймасовіших протестів в історії України, що стало потужним поштовхом до подій, які згодом отримали назву Революції Гідності.

На відміну від Помаранчевої революції, яка сталася за 9 років до того, цього разу люди не вірили політикам. Потрібні були інші авторитети, які б своїми словами і діями могли надихнути і надати віри, що боротьба не марна. Через тиждень під час Маршу Мільйонів зі сцени на Майдані Незалежності ініціативна група «Першого грудня», створена з відомих інтелектуалів і громадських діячів, виступила зі зверненням «В Україні настав новий час», в якому засудила насильство та закликала берегти цілісність України. Тоді голос моральних авторитетів був почутий і відчутний.

Однак через 7 років після Революції, анексії Криму і війни на сході країни, яка триває досі, в суспільстві відчуються все ті ж сумніви, зневіра в політиках і у кращому майбутньому. Суспільство знову потребує голосу розуму, справжніх моральних авторитетів, які своїми словами допомогли б розібратися, що ж з нами відбувається і чи є світло в кінці цього нескінченного тунелю. Саме тому «Українська правда» вирішила поспілкуватися з одним з тих, хто був і лишається справжнім моральним авторитетом.

►► Після побиття студентів на Майдані Незалежності 30 листопада 2013 року, яке згодом вилилось у хвилю опору та врешті Революцію Гідності, минуло сім років. З якими думками, відчуттями, емоціями ви пригадуєте початок тих подій, початок Революції?

Мирослав Маринович: Це був дуже важливий злам у Євромайдані, який перейшов у Революцію Гідності. Я пригадую перші дні Євромайдану: було відчуття, принаймні у Львові, що студенти хотіли поберегти

Мирослав Маринович: Я не хотів би нового Майдану, який не дасть нам нової альтернативи, нових еліт. Я боюся такого Майдану, він може скінчитися недобре. Зараз багато зброї на руках у людей, і він може закінчитися криваво.
С-на: UCU.EDU.UA

свій студентський характер протесту – дуже світлий, гарний. Вони запрошували лише тих промовців, яких хотіли. Не допускали, скажімо, релігійних діячів. Один протестантський пастор просив мене заступництва, щоб я допоміг йому... Тобто це було таке трішечки... Я не хочу ображати, воно було дуже тепле, дуже гарне. Але трішечки романтичне.

І тут раптом – у той романтизм увірвалася брутальна сила держави. Це перше побиття студентів змінило атмосферу в суспільстві і включило те, що я вважаю чи не найголовнішим механізмом протестного руху в Україні – відчуття, що це несправедливо.

Це побиття студентів було несправедливим. Вони стояли мирно, не загрожували державі своїм протестом. А оскільки держава пішла брутальною силою проти них – піднялося суспільство. Тоді почалася фактично Революція Гідності.

Ця зміна вплинула на подальший перебіг подій. Згодом була друга зміна – це прийняття отих драконівських законів, перехід Майдану на Грушевського. З боку влади був, фактично, насильницький характер реагування на революцію. Але 30 листопада – це день, коли фактично почалася Революція Гідності.

►► Чого у ваших спогадах про 30 листопада 2013 року більше: смутку, радості, гордості?

М. Маринович: Я маю більше радості. Всі ці емоції є, але вони по-різному розподіляються, вони в різних моїх файлах, так би мовити.

Продовження на 19 стор. ▼

ПІСЛЯ КОЖНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОД ЗРОСТАЄ У СВОЇЙ ГІДНОСТІ. АЛЕ ЦЕ ЩЕ НЕ СТЕЛЯ

▼ Продовження. Початок на 18 стор.

Якщо говорити про мою оцінку Революції Гідності, то вона дуже висока. І це почуття великої гордості за народ, великої радості, що ми спромоглися на таке піднесення духу. І тому я називаю і Помаранчеву Революцію, і Революцію Гідності – революціями духу.

Передусім духу, а не політичними революціями. Вони не змінили, скажімо, олігархічний лад. Але вони утвердили незалежницький дух українців. Усі ці три революції, включно з Революцією на граніті, не допустили реалізації російського сценарію – російських задумів, російських спроб повернути собі Україну. У цьому їхня фантастична перемога. Те, що ми ще не реалізували своїх сподівань – це інше. Майдани досягли, були дуже переможними.

Усі ці три революції, включно з Революцією на граніті, не допустили реалізації російського сценарію – російських задумів, російських спроб повернути собі Україну. У цьому їхня фантастична перемога.

Смуток був. Я вже трішечки про нього забув. А от тепер, дивлячись на кадри Революції Гідності, які показувало українське телебачення, десь у душу увійшов неспокій, сум. Я мушу сказати, що завдячую Порошенку тим, що в часи його президентства відступив страх за державу. Ми могли критикувати Порошенка, могли бути невдоволеними тим, що олігархічний лад все ще має силу в Україні. Але отой страх за державу відступив зовсім. Пригадую, коли виграв президент Зеленський, моя дружина раптом сказала: «Тепер, здається, у мою душу знову входить страх за державу». І ми усвідомили, що всі ці 5 років його не було.

►► **У вашу душу також повернувся цей страх?**

М. Маринович: Повернувся неспокій. Я бачу дуже багато негативних сигналів і я, як би то сказати акуратно – не знаю майбутнього. Ці негативні сигнали можуть нас готувати до нового духовного піднесення. Але це можуть бути і елементи занепаду. Ніхто з нас не знає майбутнього. Тому цей неспокій залишається.

►► **Пане Мирославе, ви називаєте революції, зокрема останню, революціями духу. У суспільстві останню революцію прийнято називати Революцією Гідності. На вашу думку, ми як суспільство, в цих подіях вибороли гідність для себе?**

М. Маринович: Це добре питання тому, що був цікавий феномен після завершення Революції Гідності – смітнікова люстрація. Український народ постійно, після кожної революції утверджує свою гідність. Він зростає у своїй гідності. Але це ще не стеля. І те, що в нас ще багато роботи, засвідчила, власне, смітнікова люстрація.

Давайте проаналізуємо. Під час Революції Гідності ми говорили Януковичу так само, як говорили на Помаранчевій Революції – що ми є люди, що він не сміє у нас відбирати гідність, тому що гідність нам давав

не він, а Господь Бог. Гідність притаманна людині з народження, він не може відбирати те, що йому не належить.

І тут після завершення революції раптом люди побачили, що деякі чиновники діють так, як діяли до революції, що на них нічого не вплинуло – та сама корупція, те саме зловживання владою. І відбулася гостра реакція на це – протестні групи почали кидати тих нерадивих чиновників у смітники. Але ж, вибачте, це приниження людської гідності. Ми, обурені їхніми діями, мали право і зобов'язані були подавати на них в суд, боротися з їхніми зловживаннями. Але ми не сміємо принижувати їхню гідність. Бо як ми казали на Майдані? Не ми давали їм гідність, а Господь Бог.

Тобто обстоюючи свою гідність від влади, від нелюбого Януковича, ми легко впадали в його пастку і принижували гідність інших людей, яких ми вважали нашими ворогами. А яка типова реакція людей: «Та що суд? Та він корумпований!». Але вибачте, а чия це вина, як не нашого суспільства, що ми маємо корумповані суди? Це не хтось винен, це ми винні. Тому що всі ми миримось з корупцією. Усі люди, ті, що кричать проти корупціонерів, вони так само миряться з корупцією.

Я пригадую, як в час Помаранчевої Революції дуже гарна була стаття одного автора – «не думаймо про того Януковича, Янукович сидить у нас». Це була блискуча стаття, яка показала, що ми делегуємо своє обурення на Януковича, не бачачи, що зерна того не порядку є в нас самих. Угорі є тільки екстракт того, що в наших душах нанизю. Можна уподібнитися збиранню яблук з дерева в надії, що наступного року виростуть груші. Не виростуть груші. Виростуть знову яблука. Тому що дерево залишається те саме і коріння в цього дерева в наших душах.

Крім того, також дуже боляче вдарила по мені оця історія з плівками, коли нардеп з партії Ляшка...

►► **Ігор Мосійчук.**

М. Маринович: Мосійчук, так. Він активний майданівець. І я вірю, що він щиро боровся на Майдані. А потім він собі говорить так: «Я хочу добра Україні, моя партія хоче добра Україні. Отже, підтримка моєї партії буде на добро Україні. А не важливо, як ми підтримаємо свою партію. Головне – результат». І вимагає хабара. Тим самим порушуючи майданні цінності, за які боровся.

Несторівська група сформулювала цю тезу у своєму документі кілька років тому: ми вміємо боротися за цінності, але не вміємо жити відповідно до них. І це почасти стосується також і гідності. Тобто ми вміємо боротися за нашу гідність, але жити гідним життям нам не завжди вдається.

►► **До цього треба дорости?**

М. Маринович: Так, це доростання. Я пригадую цю фразу Блаженнішого Любомира, якою він мені відкрив цілу філософію. Це був момент, коли миряни Греко-Католицької Церкви напосілися на блаженнішого Любомира, тоді ще глави Церкви, кажучи: «А от в моєму селі священник те і те недобре робить». А другий: «А в моєму селі те, а в моєму місті, у моїй парафії – такий!». На нього посипалися вістки про якісь хибні дії священників.

Продовження на 20 стор. ▼

ПІСЛЯ КОЖНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОД ЗРОСТАЄ У СВОЇЙ ГІДНОСТІ. АЛЕ ЦЕ ЩЕ НЕ СТЕЛЯ

▼ Продовження. Початок на 18 стор.

Блаженніший намагався якось захиститися від тих докорів і звинувачень. А тоді сказав врешті-решт таку фразу: «Дорогі мої, дайте людям вирости у свободі». Оця фраза відкрила мені цілий світ.

Ми йдемо з рабського суспільства. Раби не можуть бути одразу вільними. Момент їхнього звільнення ще нічого не означає, тому що вони в душі ще залишаються рабами. Цей перехід від рабського стану до стану усвідомленої свободи вимагає часу, вимагає поту і крові, вимагає проб і помилок. Наші революції, власне, і є отакими елементами зростання суспільства.

Я для студентів малюю таку криву: спалах – Революція на граніті, потім падіння, тоді спалах – Помаранчева Революція, тоді знову падіння. Але падіння не до рівня того, що був після Революції на граніті. Знову спалах – Революція Гідності, і знову певна деградація сьогодні. Але не до того стану, що була перед Помаранчевою Революцією. Тобто постійно, попри наші «американські гірки», які страшенно болісні й дуже вимотують нерви, суспільство зростає у своєму засвоєнні свободи.

►► Чому Майдан не народив нових політичних лідерів?

М. Мариневич: З одного боку, я міг би повторити всі ці розчаровані висновки, які зробило ледь не все суспільство: революція нічого не дала, бо не дала якісно нової еліти. Відразу після Революції Гідності я був у Вашингтоні, на засіданні правління National Endowment for Democracy, розповідав їм про Революцію Гідності. Вони були дуже заінтриговані тим явищем і хотіли почути мою думку.

Під час свого виступу я сказав, зокрема: «На жаль, революція не дала нової політичної сили, не дала партії Майдану, не дала тієї «Солідарності», як у Польщі в 1980-х роках. І це очевидно наша національна біда». Я згадав їм про отаманщину, про те, що в нас у суспільстві є щось, що заважає творенню якоїсь сили. На що члени правління заусміхалися і сказали: «Ні, ні, ні, це не лише ваша українська проблема. Тому що рух Оссиру у Нью-Йорку, парасольковий протестний рух у Гонконзі і навіть мусульманські революції – всі відкинули централізоване правління, керівництво. Вони не мали одного штабу управління». І кажуть мені американці – змінився характер суспільства.

У нас зараз потужно діють горизонталі, а не вертикалі. І Майдан якраз був відображенням горизонталей. Бо Майдан – це була спільнота наметів, сотень, які жили своїм автономним життям. Але коли треба було виконати спільну дію, вони виконували. Це є мережевий рух, мережева структура. Тоді я раптом усвідомив, що ми маємо зміну параметрів суспільства. Щось змінилося в способі функціонування людства.

Наші звичні уявлення, що в результаті протестного руху має бути потужна політична сила, яка візьме владу і змінить все, ця візія починає буксувати. Я навіть не знаю, чи я правильно формулюю це, бо це тільки-тільки формується. Свого часу воно знайде свої термінологічні оздобини. Але звідси впливає одна, я би сказав, напівбожевільна думка. З релігійної літератури, з Євангелія мені пригадується Ізраїль у часи Ісуса – він очікував на політичного месію, царя, який дасть незалежність і змінить усе. А коли він прийшов, обіцяний пророками – його не впізнали! Тому що очікували іншого.

Може ми просто не зауважуємо іншої сили в суспільстві, яка з'являється? Можливо, для нинішньої України, як тоді для Ізраїлю, головними є духовні розв'язки? Такими, що принесуть нам успіх на політичному рівні, на державному? А духовні розв'язки і формулюються, і вирішуються не політичним шляхом, а духовним. У мені раптом закрався сумнів, що мої традиційні пошуки (Господи, коли ж нарешті прийде і президент, і якась еліта, яка буде те і те, і те) є ілюзіями. А я не бачу чогось іншого – такого, що принесе Україні успіх, але на духовному рівні.

►► Що ви маєте на увазі?

М. Мариневич: Дозвольте я візьму за модель слова російського дисидента Андрея Амальрика про дисидентів. Він дав дуже гарну дефініцію: дисиденти – це ті люди, хто, живучи в невірній державі, поводитися так, наче вони вільні. Тобто в рамках старої системи з'явилися елементи нової системи, які, звичайно ж, мусили йти на жертви, оскільки відразу їх система ламала. Але вони, борючись проти системи, привносили нові для того часу цінності. Вони задавали нову норму поведінки. Таким чином вони виграли. Таким чином у тому уже напівпрогнилому суспільстві з'являється критична маса людей, які задають нову норму організму. Приблизно за тою самою моделлю, я собі уявляю, має відбутися зміна в Україні.

Бо поки що ми уявляємо собі таким чином: от нарешті нові вибори, з'явиться новий технологічний проєкт, вони запропонують цікаву програму, ми їх виберемо і вони змінять наше суспільство!

▼ Продовження на 21 стор.

ПІСЛЯ КОЖНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОД ЗРОСТАЄ У СВОЇЙ ГІДНОСТІ. АЛЕ ЦЕ ЩЕ НЕ СТЕЛЯ

▼ Продовження. Початок на 18 стор.

Неправильно. Спершу має змінитися низ, спершу внизу має з'явитися політична сила. І як модель я можу назвати Конрада Аденауера і Християнську демократію у повоєнній Німеччині. Це потужна суспільна сила, яка сказала: ми жили неправильно і довели свою країну до руїни, ми маємо покласти в основу соціальну доктрину Церкви. Це був масовий рух, на якому виросла політична партія. Бо вони опиралися на нові цінності. Виросла політична партія, вона прийшла до влади і почався нормальний розвиток.

Отже, нам потрібна нова ціннісна платформа і нам потрібен проект комплексної мутації, комплексної реформи нашої державної системи. Бо неможливо змінити одне, не змінивши інше. Що дала нам реформа поліції без реформи судової влади? Судова влада поновила практично всіх тих міліціонерів, які нібито були очищені.

Ми вміємо боротися за цінності, але не вміємо жити відповідно до них. І це почасти стосується також і гідності. Тобто ми вміємо боротися за нашу гідність, але жити гідним життям нам не завжди вдається.

Оці два елементи – духовне піднесення та інтелектуальна модель нової держави – це те, що нам сьогодні потрібно. Не нова партія під нові вибори і т.д. От у це я вже не вірю. Мусить спершу з'явитися критична маса людей, яка повторить той жест, який Юрій Орлов продемонстрував західним журналістам: вони запитали в нього, що змусило його, абсолютно успішного фізика-теоретика піти в дисиденти і бути викинутим з Академії наук, а він показав: «Надоєло». Людям має набриднути жити в ціннісно хибному світі. Має набриднути суддям, прокурорам, вони мають сказати – все, досить! Не може нами отой Вовк керувати.

►► **Але ж відбулось уже чимало подій, зокрема ті ж півки Вовка, після яких можна сказати «усе, досить». Що ще має статись?**

М. Мариневич: Маєте рацію. Я щораз більше чую думки, що Зеленський скінчить тим, що підніметься новий Майдан. Ну добре, якщо він підніметься, то що буде? Чи є суспільно-політична сила, яка несе альтернативу? Ми її не маємо. І тому Майдани будуть. Вони відіграють свою роль, але вони не будуть ефективними в тому сенсі, в якому ми хочемо.

►► **Про Революцію Гідності. Окрім погляду на ці події, як на революцію, яка багато змінила як всередині країни, так і в нашому зовнішньополітичному векторі, серед тих, хто не сприйняв Майдан існує думка, що революція стала причиною занепаду країни і поширення тотальної ворожнечі в суспільстві. Чи можна ще чимось, окрім впливу Росії, пояснити існування такої думки всередині країни?**

М. Мариневич: Я розумію, що оцінки Революції Гідності

можуть бути і є різні – нема ради тут, ми з цим довго ще будемо жити. Так, можливо, революцію називають як чинник, який ділить. Бо це ніби тест – чи ти за, чи ти проти, відповідно, є поділ. Але революція проілюструвала деякі дуже важливі речі.

Зокрема, вона проілюструвала силу спільного ворога. Це один з найважливіших, найсильніших клеїв, які склеюють суспільство. І тому промайданна частина була фантастично об'єднана Майданом – весь негатив пішов на Януковича. Усе, що було проти Януковича, об'єдналося. Це привело до дивовижного єднання усіх національностей на Майдані – були євреї, кримські татари. Майдан молився усіма молитвами – і християнською, і іудейською, і мусульманською. Коли пішли перші жертви Небесної сотні, то я просто був вражений: то тобі вірменин, то тобі білорус. Ей, а чи там є українці на Майдані, подумав я в якийсь момент.

►► **Але ж були й ті, хто стояв по ту сторону барикади.**

М. Мариневич: Так, я розумію, але оце об'єднання – воно було. І люди, які були на Майдані, пам'ятають це. І певний час після Майдану люди несли цю пам'ять, пам'ятали, що вона була важлива, що вона взагалі була. Так, сьогодні немає тої єдності між консерваторами, традиціоналістами і модернізаторами. Та єдність розбилася. Розбилася єдність між україномовними і російськомовними. Але все-таки, якщо пошкрябати в пам'яті людей, то вони пам'ятають, що це було можливо на Майдані. І тепер неможливо сказати, що це утопія. Ні, не утопія, воно було можливим.

Але нам потрібно замінити формулу спільного ворога на, я би сказав, формулу спільного Бога. Формулу тих цінностей, які нас об'єднують. А нас об'єднували цінності гідності людини, милосердя, взаємної підтримки, взаємного розуміння. Пробачення якихось хибних кроків... Тому знову ж таки я вертаюся до цінностей. Бо це те, що повинно нас об'єднати.

►► **Є люди, які виходили на Майдан, і які з часом у ньому розчарувалися. Як пояснити такий феномен?**

М. Мариневич: Знову ж таки, це неминуче. Такою є людина. Одна людина сильна, друга людина слабка. Були і в наш дисидентський час люди, які потягнулися до світлого, гарного, нового, дістали один раз чи два рази обухом від КГБ, та й відступили. І розчарувалися. Так само і тут. Там, де є люди, ви обов'язково будете мати і феномен розчарування, але попри те, ви будете мати феномен сили.

►► **Після Майдану в нас переважає феномен сили?**

М. Мариневич: Майдан залишив у нас велику силу, яка сьогодні себе не усвідомлює. Яка розбита, розосереджена... Але я думаю, що в якийсь один момент – і цей момент стається не з волі людини, а з волі Святого Духа – це може відновитися, усе це може піднятися. І знову ті зв'язки між людьми поновляться.

►► **Після революції в Києві на Майдані Незалежності довгий час висів плакат з розірваними ланцюгами і написом «Свобода – це наша релігія». Якщо відштовхнутися від цього вислову, то на кого ми, українці, молимося, хто є нашим Богом?**

▼ Продовження на 22 стор.

ПІСЛЯ КОЖНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОД ЗРОСТАЄ У СВОЇЙ ГІДНОСТІ. АЛЕ ЦЕ ЩЕ НЕ СТЕЛЯ

▼ Продовження. Початок на 18 стор.

М. Маринович: Я можу прокласти місточок до християнського Бога, який і дав нам цю свободу, дав нам високе розуміння свободи. Але що важливо: українці мають один гріх – вони дуже часто розуміють свободу як сваволю. Свобода перетворюється на сваволю людей, які не терплять над собою вказівок. Чи є це свобода у справжньому, високому розумінні? Ні. Бо свобода у високому розумінні означає і передбачає відповідальність людей. Свобода і відповідальність, баланс одного і другого. Бо просто свобода, яка не несе за собою відповідальності, приводить до великих проблем.

Якщо до гасла, про яке ви говорили, додати: «свобода + відповідальність» є нашим богом – ось я би тоді радів душею. Так, я приймаю це гасло, я бачив його, я радію йому, бо справді свобода є дуже важлива для людини. Але сьогодні ми розуміємо, що свобода без відповідальності може бути навіть небезпечна.

►► **У своєму інтерв'ю у 2010 році ви казали: «Вірю, що настане час, коли нам вдасться досягти в стосунках з росіянами того, що ми вже маємо у спілкуванні з поляками». Чи не змінили ви свою думку після 14-го року?**

М. Маринович: Зрозуміло, що сьогодні спілкування з поляками теж обтяжене історією. Бачите, коли поляки й українці мають відчуття спільного ворога, вони готові порозумітися. Я пригадую табір, наші емоції на інформацію про те, що в Польщі зародилася «Солідарність», і вона бореться. Це захоплення. Ніхто тоді не згадував про якісь польсько-українські проблеми, усі були спрямовані на майбутнє. І коли Чорнів, ми разом з Михайлом Горинем приїжджали до Польщі, нас радо зустрічали! І ніхто не згадував про минулі історичні проблеми, бо мали спільного ворога.

Пізніше змінилася ситуація, поляки відчували себе безпечними в Європейському союзі, Польща піднялася економічно. Історія зразу спрацювала. І тоді українці, які би мали слухатися «велику Польщу», почали мати свою думку. І тоді запрацювала історична ворожнеча. Ми маємо пам'ятати, що в нас був дуже тривалий період, коли і Польща, і Україна вміли жити в дуже комфортних, правильних умовах.

І нам потрібно думати, як все-таки бодай змоделювати якесь позитивне майбутнє для українсько-російських стосунків. Адже ніхто нам не змінить цього сусіда. Ми мусимо з ним жити. Ми не вибудуємо китайську стіну між нами і ними. Я дуже добре розумію, що сьогодні, особливо для тих, хто втратив своїх близьких на війні з Росією, сама думка про примирення з Росією є дуже болісною. Я шаную їхні емоції, їхні почуття.

Але в Європі і нацистській Німеччині знаходилися люди, котрі в час Другої світової війни думали про те, що буде після неї, і яким чином закладати основи нормального співжиття. Вони про це думали так ефективно, що коли закінчилася війна, скажімо, Франція й Німеччина, які були вічними ворогами, зуміли стати нормальними партнерами. Не без проблем, бо ніхто не говорить про якусь ідеальну любов між націями. Але вони вміють жити цивілізовано поруч. Так само і ми маємо пройти ту школу.

Кожен народ має свої проблеми. Росія має проблему гордині, яка її заводить просто в прірву, а Україна має гріх вторинності – вона ніяк не може повірити в себе. Вічно дивиться, у кого би взяти модель для себе – а вона сама повинна створити модель для себе. Мають з'явитися люди, має запрацювати інтелект нації, який є фантастичний. Ми маємо стільки розумних людей!

►► **Скільки, на вашу думку, має минути часу перед тим, як українці і росіяни почнуть комунікувати – на рівні родичів, знайомих? Мають пройти покоління?**

М. Маринович: Передусім мусить відбутися зміна в самій Росії. Скажімо, налагодження французько-німецьких стосунків не почалося відразу. Так, були люди, які формували цю модель, але зразу в перші роки після війни діяли емоції. І я знаю випадки, коли священники зверталися в церквах із закликом простити німців, їх ледь не виганяли з церков!

►► **У нас буде щось схоже?**

М. Маринович: Абсолютно, у нас буде те саме, бо це людські пристрасті. Але разом з тим Німеччина і Франція чи інші держави зуміли це зробити. Чому зуміли? Бо змінилася Німеччина передусім. Росія має пережити катарсис. На Facebook я вичитав одну думку, уже забув автора: «Росія должна шмякнуться, и больно шмякнуться. И только тогда можно будет думать о прощении» [Росія повинна впасти, до того боляче впасти. Тільки тоді можна буде думати про прощення]. Я не бажаю Росії катастрофи, але бачу, що інакше вона не вийде зі своїх проблем. Гріх гордині працює у цього народу – отже, його треба обломати. Я не хочу ламати російську державність, хай вони собі живуть як народ щасливо. Але гріх російської гордині має бути зламаний.

►► **Ви жили в Україні глибоко радянській, потім в Україні за часів «перебудови», в Україні, як тільки вона отримала незалежність, і в Україні, яка вже пройшла декілька революцій за час своєї незалежності. А в якій Україні ви б хотіли жити?**

М. Маринович: Її ще немає. Я можу вам щиро признатися, що після виходу з табору в мене були дещо ідеальні уявлення про те, якою буде Україна після здобуття незалежності. Мені чомусь уявлялося в таборі, що ми дійшли вже до дна, що будь-який розвиток після того буде поступовим підніманням. В якомусь плані це воно так і є. Але ми дуже боляче б'ємося об це дно. Я не знаю, чи це дно, чи ми його не пробиваємо до наступного дна. Оці болісні зриви дають відчуття, що тої України, у якій я би хотів жити, ще немає.

Але, коли я подивлюся на Україну, яка була в радянський час, і теперішню – я маю можливість порівняти. Я бачу ті фантастичні зміни у суспільстві. І тому я дякую Богу, що я є свідком цих подій, що я маю надію. Так що я не втрачаю оптимізму.

**Ольга Кириленко, УП.
Світлина з періоду Революції Гідності –
з архіву УП**

ХТ

ВЕРТЕП НА ПЛОЩІ СВЯТОГО ПЕТРА

Жах у Ватикані? Як вам вертепчик? Купа коментарів віруючих людей типу «хто дозволив цей жах?», «а Папа бачив?». Дійсно, сакральне мистецтво сповнене символів і глибокого змісту. Але цей вертеп, як на мене, демонструє, що Бог той самий, в неймовірно мінливому світі. Його зображували і розуміли по різному 2000 років тому і, впевнена, митці майбутнього так само інтерпретуватимуть Його різними образами, формами. Цікаво, що такі образи можуть ще більше промовити і сколихнути людину, змусити задуматись про вічного Бога, який крізь епохи той самий.

(Тетяна Калініченко,
з Фейсбуку)

Вертеп є витвором мистецтва учнів і викладачів Інституту мистецтва «F.A.Grue», який є державним художнім навчальним закладом дизайну в італійському містечку Кастеллі. В період 1965–1975 головною темою робіт там обрали Різдво. На Площі св. Петра продемонстровано лише невелику частину колекції, яка нараховує 54 крихітні керамічні скульптури. Фігури представляють волхвів, в центрі, в найвищій, найбільш освітленій точці знаходиться кілька постатей – свідків різдвя з Ангелом, яких виставлено вище Святої Родина, що символізує їхнє чуття над Спасителем, Марією та Йосифом. (А.Ф.)

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

CHRISTLICHE STIMME

Ukrainische Kirchenzeitung
Schönbergstrasse 9
D-81679 München
Inhaber, Herausgeber und Verleger: Apostolische
Exarchie für katholische Ukrainer in Deutschland und
Skandinavien

D-81629 Postfach 86 02 69 Druck: Kolo UA-82100
Drohobytsch Tel. +380 3244 29060
Погляди авторів не завжди відповідають поглядам
редакції. Редакція в потрібі скорочує і мовно
виправляє надіслані статті.
Газета виходить двічі на місяць.
Chefredakteur: Roman Kryk

Stellvertretender Redakteur: Bohdan Pidlisetsky
Telefon: +49 (0) 89 997 28 38 11
Telefax: +49 (0) 89 997 28 38 4
christl.stimme@t-online.de;
ukrainische-kirche@t-online.de;
www.ukrainische-kirche.de
Річну передплату (Unkostenbeitrag)

46,- Euro переказати на conto: Apostolische Exarchie
LIGA-Bank München
Konto-Nr.: 40 21 03 257
BLZ 750 903 00
IBAN: DE 64 7509 0300 0402 1032 57
BIC: GENODEF1 M 0 5